

Sangu: Bible for Acts

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Acts

1

¹Ishitabu sha pakhala nashiyandikhaga, Theofilo, nilogola gona Uyesu gini wayansaga na kimanyisa, ²mpakha ulusiku lwini Umwene waposhelwaga kushanya. Iyi yikhandi baada ya kiposhela iamri kishilila Uroho Mtakhatifu kwa vanandeje vini akhandi avahagwile. ³Baada yamalawo gakwe, Umwene wawonekhaga kunyanave ali musima khanji nifisibitiso finji fishududilwa. Kwa nsiku arobaini waiwonensaga kunyanave, na walogolaga kihusu uufalme wa Nguluvi. ⁴Pini akhandi itangana nawo, wavajovelaga vasikhawukhaga Kuyerusalemu, lakini vahepelese kwa ajili ya ahadi ya Wihesu, yini, walogolaga, "Mwapulikhaga kihuma kunyangu ⁵kija uyohana wabatisaga khabisa kwa malenga, lakini mukhabatiswa kwa Roho Mtakhatifu ku nsiku isi ndoto." ⁶Na pini vakhandi vatananile pamo vumuposaga, "Mtwa, isalisi ndio muda gwini ukhavatinisa avana wa Israeli uufalme?" ⁷Umwene wavajovelaga, "Yisili sawa kunyenyu kimanya uluhavi au majira gini Uwihesu ahivilile kwa mamulakaha gakwe yumwene." ⁸Lakini mukhaposhela ingufu, pini Uroho Mtakhatifu akhayinsa kushanya yenyu, na omwe mukhava mashahidi vangu kona Kuyerusalemu ni Uyahudi yona ni Samaria mpakha mwisho wa nyii." ⁹Umtwa Uyesu pini wamalaga kulogola aga, pini vilelela kushanya, Umwene wayinulwagwa kushanya, nilifunde lyamugubikhaga vasikhamwagaga kwa meho ganave. ¹⁰Pini vilelela kushanya kwa umakhini shini iluta, ghafla, avanu vavili vayimaga pakhati yanave vafwalile amenda amavalafu. ¹¹Vajovaga, "Omwe vanu va Galilaya, kwanshi muiyima panu mulelela kushanya?" Uyu Uyesu mwini iluta kushanya kumbingu akhatina kwa namna yiyila ngaja shini mwamwaga iluta kushanya. ¹²Bahene vatinaga Kuyerusalemu kihuma ku shidunda sha mizeituni, shini shili kholela ni Yerusalemu, ulujendo lwa lusiku lwa Sabato. ¹³Pini vafikhaga valutaga kughorofa kwini vakhandi vikhala. Naveni yu Petro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipo, Thomaso, Batholomayo, Mathayo, Uyakobo Mwana wa Alfayo, Usimoni Zelote nu Yuda Mwana wa Yakobo. ¹⁴Wona vawunganaga ngaja munu yumo, kwa juhudi vakhandi viyendelelel mumaombi. Bahamo na awo vakhandi vakwali avadala, Umariam Unyina wakwe Uyesu, na mame. ¹⁵Kunsiku sila Upetro wayimaga pakhati ya vanyalukholo, ngaja vanu 120, ija, ¹⁶Vanyalukholo, yikhandi lasima amaandikho gatimiswe, pini pamwaandi Uroho Mtakhatifu wayimaga kwa mulomo gwa Daudi kihusiana nu Yuda, mwini wawawulanisaga vala vini vamukhanaga Uyesu. ¹⁷Kwa kiva umwene akhandi muiyesu na waposhelaga ilifungu lyakwe lya faida ku iyi ihuduma." ¹⁸(Ino umunu uyu wagulaga ieneo kwa shila shini washiposhelaga kwa uofu wakwe na hapo wagwisaga kwa kilongosa umtwe, umuvili gwabajukhaga na matumbo gakwe gona gavesaga mwasi gakunukhaga. ¹⁹Wona vini vikhala ku Yerusalemu vapulikhaga kihusu ili, bahene ilieneo ilyo valishemelaga kwa lugha yanave "Akeldama" ilyo" ni ligunda lya danda.") ²⁰"Kushitabu sha Saburi yiyandishwe, 'Lekha ilieneo lyakwe live hame na asikhaluhusiwigwa hata yumo kikhala pala;' na, 'Yitikha umunu uyunji atole inafasi yakwe ya uongosi." ²¹Iyo ni muhimu, ino, yumo wa vagosi vini vafwatanaga nose pini Umtwa Uyesu ipola na kuyinjila khati yesu, ²²kuyansinsa kuubatiso wa Yohana mpakha ulusiku lula pini watolwagwa kushanya, lasima ave shahidi wa ufufuwo bahamo nose. ²³Vavikhaga pamwandi avagosi vavili, Uyusufu mwini ishemelwa Barnaba, mwini khanji washemelwagwa Yusto nu Mathia. ²⁴Avene valombaga vija, "Owe, Mtwa, mwini umenye inumbula sa vanu wona, ino vikha mwasi yunani ku ava vavili mwini wamuhagula ²⁵kutola inafwasi ku huduma nu wanandeje, pini uyuda wasengaga uuofu na kiluta amahala pakwe." ²⁶Vatova ikura kwa ajili yanave, nayikura yamugwililaga Umathia mwini wavasiwigwa bahamo na vala vanandeje kumi na moja.

2

¹Pini lwafikhaga ulusiku lwa Pentekoste, wona vakhandi bahamo sehemu yimo. ²Ghafla gwapolelaga umusindo kihuma kushanya ngaja lipepo likhali. Iyaimemyaga ikhaya yona vini vakhandi vakhele. ³Hapo savapolelaga indimi, ngaja ndimi sa moto siigaveniye, savesaga kushanya yanave shila yumo wanave. ⁴Avene wona vamemwagwa nu Roho Mtakhatifu na vaynsaga kilogola kwa lugha isinji, ngaja ndenela Uroho shili wawajalilaga kilogola. ⁵Ino vakhandi vakwali avayahudi vini vakhandi vikhala Kuyerusalemu, vini vakimutumishila Unguluvi, kihuma shila taifa pansi ya mbingu. ⁶Umusindo ugu pini gwapulikhwagwa, ishipuga sha vanu shayinsaga bahamo na vali nu wasiwasi kwa kiva shila munu wawapulikhaga vilogola kwa lugha yakwe yumwene. ⁷vabodokhaga na kushangaswa, avene vajovaga, "Kweli, ava wona vna vilogola siyo Vagalilaya?" Kwanshi ose tikivapulikha, shila yumo ku lugha sini tasawagwa naso? ⁸Vaparthia na Vamedi na Vaelamu, na avo vini vikhala Kumesopotamia, Kuuyahudi, ni Kapadokia, na ku Ponto ni Asia, ¹⁰ku Frigia, Pamfilia, Kumisri, ni sehemu ya Libya hata Kirene, na hansa kihuma Kurumi, ¹¹Avayahudi na vaongofu, Avakrete na Vaarabu, tikivapulikha vilogola kwa lugha sesu kihusu insengo sa uwesa wa Nguluvi. ¹²Wona vakhandi vabodweshe na kitataniswa; valogonsaniyaga vene kwa vene, "Iyi yina maana nshii?" ¹³Lakini avamonga valogolaga uvi vija, "Ava vamemilwe kwa ujimbi upya." ¹⁴Lakini Upetro wayimaga bahamo na vala kumi na yumo, watansaga ishauti, wavajovelaga, "Vanu va Yudea na wona vini mwikhala hapa Payerusalemu, ili limanyishe kunyenyu, pulisi kwa umakhini amajowo gangu. ¹⁵Avanu ava vasigalile ngaja shini muhiva, kwa kiva isala isi ni asubuhi saa tatu. ¹⁶Lakini ili likhandi lilogwelwe kishilila kwa mkuvamalago Uyoeli: ¹⁷Yikhava ku nsiku sa mwisho; Unguluvi ija, nikhakunula Uroho wangu kwa vanu wona. Avana venyu na vahinja venyu vakhahumya ukuvamalago, avadimi venyu vakhagaga amaono, na vasehe venyu vakhalota amaloto. ¹⁸Shishila kushanya ya vatumishi vangu na vatumishi vangu va shidala ku nsiku iso, nikhakunula Uroho wangu, naveni vakhatibiri. ¹⁹Nikhawonensa amaajabu kushanya kuanga ni ishara pansi ya dunia, idanda, umoto, na mafukho ga

lyosi.²⁰ Nilijuva likhasetuswa kiva nshisi nu mwesi kiva danda, khabla lusinayinse ulusiku ulukhome nu lwa ajabu lwa Mtwa.²¹ Yikhava ya kija shila yumo mwini akilishemelaga ilitawa lya Mtwa akhakulusiwa.²² Vanu va Israeli, pulisi amajowo aga: Uyesu wanasareti, umwanadamu mwini wasibitiswagwa nu Nguluvi kunyenye kwa matendo ga uwesa na maajabu, ni ishara sini Unguluvi kishilila Umwene khatikhati yenyu, ngaja omwe yumwe shini mumenye.²³ Kwa sababu ya mpango gwini gwahivililwaga kihuma pamwaandi, na maarifa ga Nguluvi, wahumyagwa, na o we, kwa mokho ga vanu avakhlofi, mwamusulubishaga na kumubuda,²⁴ yuna Unguluvi wamuyinulaga, wauwusaga uushungu ni mauti kunyakwe, kwa kiva yisikhawesekhene kunyakwe kumilikiwa nu uwo.²⁵ Ino Udaudi ilogola kihusu umwene, Namwagaga Umtwa pamwandi ya meho gangu, umwene ali liwokho lyangu lya kulia ino basi nisikhahejeswa.²⁶ Ino inumbula yangu yikhandi nuushendefu nulumili lwangu lwashendeveswagwa. Khanji umuvili gwangu gukhakhala kuukhangafu.²⁷ Asikhailekha inafwasi yangu yilute kusimu, wala asikhayitikha Umtakhatifu wakho kuwaga uwolo.²⁸ Owe wawonensa kunyangu insila ya usima; ukhanisenga nimeme uushendefu pamwandi ya weni wakho.²⁹ Vanyalukholo, niwesa kilogola kunyenye kwa ukhangafu kihusu uwiwesu wesu Udaudi: umwene wafwisaga na wasilwagwa, nilikhaburi lyakwe lili bahamo nose hata ndeni ineng'ana.³⁰ Ino, akhandi mukuvamalago na akhandi amenye kija Unguluvi shawalapaga kwa shiapo shakwe, kija akhavikha yumo ku usawo wakwe kushitengo sha ensi.³¹ Walyagaga ili mapema, nawalogolaga kihusu ufufuo wa Kristo, 'wala akhandi asileshilwe kusimu, wala umuvili gwakwe gusikhawolile.³² Uyu Uyesu - Unguluvi wamufufulaga, mwini ose wona ni mashahidi.³³ Ino, iva ayinulwe kuliwokho lya shigosi lya Nguluvi, na akhandi aposhelela iahadi ya Roho Mtakhatifu kihuma kwa wiwesu, umwene wapingula iahadi, yini omwe mukiyaga na kuipulikha.³⁴ Kwani Udaudi asikhanyilile kiluta kushanya, lakini ijova, 'MTWA vajovaga kwa mtwa wangu,³⁵ khala iliwokho lyangu lya kulia, mpakha pini nikhavagaha amaadui sakho shibadiga kwa ajili ya magulu gakho.³⁶ Ino inyumba yona ya israeli na imanya kwa uhakika kija Unguluvi wamusenga Umwene kiva Mtwa nu Kristo, uyu Uyesu mwini mwamusulubishaga.³⁷ Ino pini vapulikhaga ndeno, vanyanyagwa ku numbula sanave, vamujovelaga Upetro na vanandeje avansi, "Mnyalukholo, tigahewuli?"³⁸ Nu Petro wavajovelaga, "Tubi na Mubatiswe, shila yumo wenyu, kishilila ilitawa lya Yesu Kristo kwa ajili ya msamaha wa sambu senyu, na mukhaposhela isawadi ya Roho Mtakhatifu.³⁹ Kwa kiva kunyenye ni ahadi na kwa vanenyu na vala wona vini vali kutali, avanu vinji kwa khadiri Umtwa Unguluvi wesu shini akhavashemela.⁴⁰ Kwa majowo minji washuhudilaga na kivalomba; wajovaga," Ikulusi muhume ku shisasi ishi shiofu."⁴¹ Bahene vagaposhelaga amajowo gakwe na vabatiswa, hapo vayonjelaga kulusiku ulo ngaja nafsi elfu tatu.⁴² Vayendelelaga ku mafundisoo ga vanandeje nu ushirikiano, kuumenya umukhate na kumaombi.⁴³ Uwoga wayinsaga kushanya ya shila nafsi, na maajabu minji ni ishara sasenjekhaga kushilila avanandeje.⁴⁴ Wona vini vayaminile vakhandi bahamo na kiva ni finu fyanave kwa bahamo,⁴⁵ na vagusaga ifinu ni milki sanave na kigavaniya kwa wona kilingana ni hitaji lya shila yumo.⁴⁶ Bahene lusiku kwa lusiku vayendelelaga vali ni lengo limo kuhekalu, na vamenyaniyaga umukhate ku khaya, na valisaga ishakilya kwa ushendefu nu unyenyekefu wa numbula;⁴⁷ vamusufyaga Unguluvi na vali nishibali kwa vanu wona. Umtwa wavayonjelasaga lusiku kwa lusiku vini vakhandi vikulusiwa.

3

¹Ino Upetro nu Yohana vakhandi viluta kulitembe uluhavi lwa maombi, saa tisa.² Umunu yumonga, mulema kihuma kisawa, akhandi isumulwa shila lusiku na akhandi igonesewa kumulyango gwa tembe gwini gushemelwa munofu, ili awese kilomba isadakha kihuma kwa vanu vini vakhandi viyinjala mutembe.³ Pini wavagaga Upetro nu Yohana vihejelela kuyinjala mutembe, walombaga isadakha.⁴ Upetro, wamukhangasisaga ameho, bahamo nu Yohana, wajovaga, "tilolela ose."⁵ Umulema wawalelelaga, ihivilila kiposhela ishinu shimonga kihuma kunyanave.⁶ Lakini Upetro wajovaga, "ihela ni sahabu one nisina, lakini shila shini ninasho nisihumye kunyakho. Kishilila ilitawa lya Yesu Kristo wa Nazareth, jenda."⁷ Upetro wamutola kwa liwokho lyakwe lya kulia, na wamuyinulaga kushanya: mara yimo amagulu gakwe ni fifundo fya mafupa gakwe fyapataga ingufu.⁸ Inyila kushanya, umunu mulema wayimaga na kiyansa kijenda; wahulutaga mutembe bahamo nu Petro nu Yohana, ijenda, inyila, na kimusufya Unguluvi.⁹ Avanu wona vamwagaga ijenda na akimusufya Unguluvi.¹⁰ Vamanyaga kija akhandi yuyula umunu mwini akhandi ikhala ilomba isadakha ku mulyango munofu gwa tembe; vamemwagwa nu mushangao na kiduwala kwa sababu ya shila shini shapolelaga kunyakwe.¹¹ Inamna shini akhandi avakhatilile Upetro nu Yohana, avanu wona kwa pamo vasililaga ku ukumbi wini wushemelwa wa Sulemani, vashangala sana.¹² Upetro pini walyagaga ili, umwene wavajibugu avanu, "Omwe vanu va Israel, kwanshi mushangala? Kwanshi mukigalelelesa ameho genyu kunyesu, ngaja kija tamugaha umunu uyu ajende kwa ngufu sesu au uchaji wesu?"¹³ Unguluvi wa Ibrahimu, nu wa Isaka, nu wa Yakobo, Unguluvi wa Vawihesu vesu, wamutukusa umtumishi wakwe Uyesu. Uyu ndiyo yuna omwe mwamukhabisigi na kimukhana pamwandi ya weni wa Pilato, japo umwene akhandi alamwile kumuleshela huru.¹⁴ Mwamukhanaga Umutakhatifu nu Munya Haki, na badala yakwe mwasakulaga umubudaji aleshelwe huru.¹⁵ Omwe mwamubudaga Umfalme wa usima, mwini Unguluvi wamufufulaga kihuma kwa vini vafwile - Ose tili mashahidi va ili.¹⁶ Ino, kwa lihuvi ku litawa lyakwe, umunu uyu mwini mkinwaga na kimanya, wasengwagwa kiva ni ngufu. Ilihuvi lini lishilila kwa Yesu yamupela umwene iafya khamilifu, pamwandi yenyu omwe wona.¹⁷ Ino, Vanyalukholo, nimenye kija mwesengaga kuuyasu, ndiyo khanji shini musenga afiongosi venyu.¹⁸ Lakini amajowo gini Unguluvi wavajovelaga mapema kwa malomo ga vakuvamalago wona, kija uyu ukristo akhalava, isalisi wagatimisa.¹⁹ Ino, tubi na msetushe, ili kija isambi senyu siwese kiwusiwa khabisa, kusudi siyinse inyakhati sa kiburudikhakihumana nu uwepo wa Mtwa;²⁰ na kija awese kumufilikha Ukristo mwini wadagulwa kwa ajili yenyu, Uyesu.²¹ Umwene ndiyo lasima imbingu simuposhele mpakha uluhavi lwa kitinwa kwa finu fyona, fini Unguluvi

walogolelaga pamwaandi sa pakhala kwa malomo ga vakuvamalago avatakhathifu. ²²'Hakika Umusa wajovaga,' Umtwa Unguluvi akhayinula umukuvamalago ngaja one kihuma kwa vakholo lwenyu. Mukhapulisa shila shinu shini ambi akivajovela omwe. ²³Yikhapolela kija shila munu mwini asipulisa kwa mkuvamalago uyo akhabudwa khabisa ahume kwa vanu. ²⁴Ndiyo, na vakuvamalago wona kihuma Usamweli na vala vini vafwataga baada yakwe, valogolaga na vatangasaga insiku isi. ²⁵Omwe ni vana va vakuvamalago na va agano lini Unguluvi walisengaga bahamo na vabwana, ngaja shina wajovaga kwa Abrahamu, 'Ku mbeyu yakho ifamiliya sona sa dunia sikhabarikiwa.' ²⁶Baada ya Nguluvi kumuyinula umutumishi wakwe, wamufilikhaga kunyenyu tangusina, ili avabariki omwe kwa kisetukha kihuma ku uofu wenyu."

4

¹Pini Upetro nu Yohana vakhandi vilogola na vanu, amakuhani nu mulinsi wa tembe na masadukayo vavalutilaga. ²Vakhandi vakhalele sana kwa kiva Upetro nu Yohana vakhandi vakivamanyisa avanu kihusu Uyesu na kitangasa kihusu kifufukha kwakwe kihuma kwa vana vafwile. ³Vavakhataga na kuvavikha mugelesa mpakha isubuhi yini yafwataga, kwa kiva tayari yikhandi jioni. ⁴Lakini avanu vinji vini vakhandi vapulishe ujumbe vayaminigi; ni idadi ya vagosi vini vakhandi vayaminile yikhandi ngaja elfu tano. ⁵Hata pini yafikhaga isubuhi ulusiku lwini lufwata, kija avakhome vanave, avagosivaha na vaandishi, kwa pamo vakunganaga Kuyerusalemu. ⁶Ianasi ukuhani mkhome akhandi akwali, nu Kayafa, nu Yohana, nu Iskanda, na wona vini vakhandi vakwali ni vanyalukholo va kuhani mkhome. ⁷Pini vakhandi vavavishile Upetro nu Yohana pakhati yanave, vavaposaga, "Kwa uweso mushi, au kwa litawa lishi mwasenga ili?" ⁸Bahene, Upetro, kuno amemile Uroho Mtakhatifu, wavajovelaga, "Omwe vakhome va vanu, na vagosivaha, ⁹nda ose ulusiku lwa neng'ana tiposewa kihusu ilitendo ilinofu lini lwasengwa kwa munu uyu umutamu - kwa namna nshi umunu uyu wasengwagwa musima? ¹⁰Ebu limanyishe ilyo kunyenyu na kwa vanu wona ku Israel, kija kwa litawa lya Yesu Kristo wa Nasareti, mwini mwamusulubishaga, yuna Unguluvi wamufufulaga kihuma kwa vini vafwile, ni kwa nsila yakwe kija umunu uyu iyima panu pamwandi yenyu ali munya afya. ¹¹Uyesu Kristo yu ling'anga lini omwe avasengaji mwalisalaga, lakini lini lyasengwa kiva ling'anga likhome lya palubali. ¹²Kusina uukulusaji ku munu uyunji yeyona. Kwa kiva kusina ilitawa ilinji pansu ya mbingu lini vapelilwe avanu, lini kwa ilyo tiwesa kikulusiwa." ¹³Ino pini vawagaga ukhangafu wa Petro nu Yohana, na vagundulaga kija vakhandi ni vanu va khawaida vini vasina elimu, vashangalaga, vamanya kija Upetro nu Yohana vayinsa bahamo nu Yesu. ¹⁴Kwa kiva vawagaga yula umunu mwini waponesewa ayimile bahamo nawo, vakhandi vasina ni shinu sha kilogola ku ili. ¹⁵Lakini pini vakhandi sha vavayitika avanandeje vawushe pamwandi ya mukhutano gwa barasa, valogonsaniyaga vene kwa vene. ¹⁶Vajovaga, tivagahile nshi avanu ava? Ni kweli kija umuujisa gwa ajabu gwasenjekha kishilila avene wumanyikha kwa shila yumo mwini ikhala Kuyerusalemu; tisiwesa kulikhana ilyo. ¹⁷Lakini, ili kija ulujowo ulu lusikhayenelaga mwa vanu, hebu tivajove vasikhalogolaga khandi kwa munu yeyona kwa litawa ili. ¹⁸Vavashemelaga Upetro nu Yohana mukhati na kivajova shiluta vasikhalogolaga wala kifundisa kwa litawa lya Yesu. ¹⁹Lakini Upetro nu Yohana vajibugu na kivajovela, "Nda yili sawa pameho ga Nguluvi kivapulisa omwe kuliko Unguluvi, hiji yumwe. ²⁰Kwa kiva ose tisingalekha kugalogola amajowo gini tagaga na kugapulikha." ²¹Baada ya kivajova sana Upetro nu Yohana, vavalekhaga valute. Vasikhawesise kipata isababu yeyona ya kivatova, kwa kiva avanu wona vakhandi vakimusufya Unguluvi kwa shila shini shikhandi shasenjekha. ²²Umunu mwini akhandi apashelile umuujisa wa kiponywa akhandi nu umri saidi ya makha arobaini. ²³Baada ya kivalekha huru, Upetro nu Yohana vayinsaga kwa vanu vanave na kivajovela gona gini amakuhani vakhome na vasehe vakhandi vavajovele. ²⁴Pini vagapulikhaga, vatansaga ishauti sanave kwa pamo kwa Nguluvi ni kija, "Mtwi owe mwini wawumbaga imbingu ni nyii ni bahari na shila shinu mukhati yakwe, ²⁵owe mwini, kwa Roho Mtakhatifu, kwa mulomo gwa wihezu wesu Udaudi, umtumishi wakho, wajovaga. "Kwanshi avanu va mataifa vasenga amakhosa, na vanu vahiva amajowo gini gasifwaya? ²⁶Avafalme va nyii vaipanjiile bahamo, na vatavala vatangana bahamo sidi ya Mtwi na sidi ya masihi wakwe." ²⁷Ni hakika, wona Uherode nu Pontio Pilato, bahamo na vanau va mataifa na vanu va Israeli, vatanganaga kwa pamo ku muji ugu sidi ya mtumishi wakho umtakhatifu Uyesu, mwini wamupakhaga amafuta. ²⁸Vatanganaga bahamo kisenga gona gini iliwokho lyakho na mapensi gakho yagaamurugu kihuma pamwaandi khabla gasinapolele. ²⁹Ino, Umtwa, galelela amatiiso ganave, na uvajalile avatumishi vakho kulilogola iliswi lyakho kwa ukhangafu wona. Ili ³⁰kija pini wugolosa iliwokho lyakho kiponesi, iishara na maajabu fiwese kipolele kishilila ilitawa lya mtumishi wakho umtakhatifu Uyesu." ³¹Pini vamaalaga kilomba, ilieneo lini vatanganaga kwa bahamo lyadegensewagwa, na wona vameyagwa nu Roho Mtakhatifu, na valogolaga iliswi lya Nguluvi kwa ukhangafu. ³²Iidadi ikhome ya vala vini viyamini vakhandi ni numbula yimo ni roho yimo: na kusina hata yumo wanave mwini wajovaga kija shoshona shini imilikhi shakwe yumwene; badala yakwe vakhandi ni finu fyona shirika. ³³Kwa ngufu khome avanandeje vakhandi vakiutangasa uushuhuda wanave kihusu uufufuwo wa Mtwi Uyesu, ni neema ikhome yikhandi kushanya yanave wona. ³⁴Kukhandi kusina umunu yeyona munyanave mwini apungushilwe na mahitaji, kwa kiva avanu wona vakhandi ni hati sa fiwanja au khaya vafigusaga na kileta ihela yini vakhandi vagusise na kufivikha pansu ya magulu ga vanandeje. ³⁵Nu mugawo gwasenjekhaga kwa shila muumini, kilingana na shila yumo shini akhandi ni hitaji. ³⁶Uyusufu, mlawi, umunu kihuma Kipro, wapelwagwa ilitawa lya Barnabasi na vanandeje (iyo yitafisiliwa, yu mwana wa faraja). ³⁷Ali nu mugunda, waligusaga na waletaga ihela, wasivikhaga pansu ya magulu ga vanandeje.

5

¹Bahene, umunu yumo mwini washemelwagwa Anania, nu Safira mdala wakwe, vagusaga isehemu ya mali, ²na wafihaga isehemu ya hela yini vagusaga (umudala wakwe wope wamanyaga ili), na waletaga isehemu yini yisegele na kuivikha kumagulu ga mwanandeje. ³Lakini Upetro wajovaga, "Anania, kwanshi ushetani aimemise inumbula yakho kilogola uudehi kwa Roho Mtakhatifu na kifiha isehemu ya mali ya mugunda? ⁴Pini likhandi lisinagusiwe, lisikhandi ni mali yakho? Na baada ya kigusuwa, lisikhandi pansi ya uamuzi wakho? yikhandi wuli uhive ulujowo ulu munumbula yakho? Usivadehele avanadamu, ila wamudehela Unguluvi." ⁵Kwa kipulikha amajowo aga, Uanania wagwisaga pansi na wakhataga inumbula. Ni hofu ikhome yavayinsilaga wona vini vapulikhaga ili. ⁶Avadimi vayinsaga kumwandi na kimuponya mu sanda, na kumutwala kunja na kumusila. ⁷Baada ya masala gatatu ndeni, umudala wakwe wayinjilaga mukhati, na isinamanye shishi shini shikhandi shapolela. ⁸Upetro wamujovelaga, "Nijovela, nda mwagusaga umugunda kwa thamani iyo." Wajovaga, "Ndiyo, kwa thamani iyo." ⁹Bahene Upetro wamujovelaga, "Yiva wuli kija mwapata kwa pamo kumujesa Uroho wa Mtwā? Lelela, amagulu ga vala vina vamusila umugosi wakho gali pamulyango, na vakhakusumula na kukutwala kunja." ¹⁰Ghafa wagwisaga pamagulu ga Petro, wakhataga iroho, na vala avadimi vayinsa mukhati vamwaga shi afwile. Vamusumulaga kumutwala kunja, na kumusila kholela nu mugosi wakwe. ¹¹Ihofu khome yayinsaga kushanya ya litembe lyona, na kushanya ya wona vini vapulikhaga amajowo aga. ¹²Iishara nyinji na maajabu fikhandi fipolela mwa vanu kishilila amokho ga vanandeje. Vakhandi pamo ku ukumbi wa Sulemani. ¹³Lakini, kusina umunu uyunji tofauti mwini akhandi nuukhangafu wa kiambatana nawo; hata ndeno, vapelwagwa ilishima lya pashanya na vanu. ¹⁴Na khanji, avaamini vinji vakhandi viyonjelela kwa Mtwā, iidadi ikhome ya vagosi na vadala, ¹⁵ishiasi sha kija hata vavasumulaga avatamu kumitaani, na kivagoniya kufitanda na kumakochi, ili kija Upetro pini iva ishila, umusinsi gwakwe guwese kiyikha kunyanave. ¹⁶Apo khanji, iidadi khome ya vanu vayinsaga kihuma kumiji gini gaipilimaga Iyerusalemu, vakivaleta avatamu na wona vini vakhwetwe nu roho mshafu, na wona vaponywagwa. ¹⁷Lakini ukuhani mkhome wayinukhaga, na wona vini vakhandi bahamo numwene (mwini yu wa sehebu lya masudakayo0; na vamemwagwa nu wifu ¹⁸vagolosaga amokho ganave kivakhata avanandeje na kivavikha mukhati ya gelesa lya jumla. ¹⁹Nu uluhavi lwa pashilo umalaikha wa Mtwā wagadindulaga amalyango ga gelesa na kivalongosa kunja na kija, ²⁰"Luti, muyime kulitembe na kivajovela avanu amajowo gona ga Usima uwu." ²¹Pini vapulikhaga ili, vayinjilaga mulitembe palwnshelo na kivafundisa. Lakini, ukuhani umukhome wayinsaga na wona vini vakhandi numwene, na kulitisa ibarasa lyona kwa pamo, na vagosivaha wona na vanu va Israeli, na kivafilikha kugelesa ili kuvaleta avanandeje. ²²Lakini avatumishi vini valutaga, vasikhavajile mugelesa, vatinaga na kihumya itaarifa, ²³"Talyaga igelesa lidindilwe unofu salama, na valinsi vayimile pamulyango, lakini pini tatidindula, tisikhamwajile umunu mukhati." ²⁴Ino pini ujemedari wa litembe na makuhani vakhome pini vapulikhaga amajowo aga, vayinjilwagwa ni hofu khome kwa ajili yanave vihiva ambi lwiva wuli ulujowo ulu. ²⁵Bahene yumo wayinsaga na kivajovela, "Avanu vini mwavavikhaga mugelesa vayimile muhekalu na vakivafundisa avanu." ²⁶Bahene ujemedari walutaga bahamo na vatumishi, na vavaleta, lakini bila ya kigaha ifulugu, kwa kiva vavatilaga avanu na nda vawesa kivatova kwa mang'anga. ²⁷Pini vavaleta, vavavikhaga pamwandi ya barasa. Ukuhani mukhome wavaposaga ²⁸ija, "Tavajovaga msikhafundisaga kwa litawa ili, na bado muimemise Iyerusalemu kwa fundiso lyenyu, na kidobokha kileta idanda ya munu uyu kushanya yesu." ²⁹Lakini Upetro na vanandeje vamujibugu, "Lasima timupulise Unguluvi kishila avanu. ³⁰Unguluvi wa wavihesu wesu wamufufulaga Uyesu, mwini mwamubudaga, kwa kumutumbikha kushanya ya mpishi. ³¹Unguluvi wamutukusaga kuliwokho lyakwe lya shigosi. na kimusenga kiva Mkhome nu Mkulusaji, kihumya itoba kwa Israeli, nu musamaha gwa sambu. ³²Ose ni mashahidi na majowo aga, nu Roho Mtakhatifu, mwini Unguluvi wahumya kwa vala vini vakimupulisa." ³³Avajumbe va barasa pini vapulikhaga ndeni, vakhatwagwa ni hasira vasakulaga kivabuda avanandeje. ³⁴Lakini ufalisayo mwini washelwagwa Gamalieli, umwalimu wa sheriya, mwini waheshiswagwa na vanu wona, wayimaga na kivaamuru avanandeje vatolwe kunja kwa muda mfupi. ³⁵Bahene wavajovelaga, "Avagosi va Israeli, muve meho mandu na shila shini mupendekesa kivasenjela avanu ava. ³⁶Kwa kiva, isamani sini sashilaga, Utheuda wayinukhaga na kuyidayi kiva munu mkhome, ni idadi ya vanu, ngaja mia nne vamufwataga. Wafwisaga, na wona vini vakhandi vakimupulisa vapalakhanaga na kiyaga. ³⁷Baada ya munu uyu, Uyuda mgalilaya, wayinukhaga insiku sila sa kiyandikhwa isensa, wakwehaga avanu vinji kunyuma yakwe. Numwene khanji wayagaga na wona vini vakhandi vakimupulisa vapalakhanaga. ³⁸Ino nikavajovala, yikwewusi na vanu ava na muvalesshe vene, kwa kiva, nda umupango ugu au insengo iyi ni ya vanu yikhatagwa. ³⁹Lakini nda ya Nguluvi, msikhawesa kivasivila; mungawesa kiiwona hata mshindana nu Nguluvi." Ino, vashawishikhaga na majowo gakwe. ⁴⁰Bahene, vavashemelaga avanandeje mukhati na kivashapa na kivaamuru vasikhalogolaga kwa litawa lya Yesu, na valekhwagwa valute lwanave. ⁴¹Vawukhaga pamwandi ya barasa vishendeve kwa sababu vavasiwe kija vafwayile kilava na kuto kuheshimiwa kwa ajili ya Litawa ilyo. ⁴²Ino, shila lusiku, mukhati ya litembe na kihuma khaya hadi khaya vayendelelaga kifundisa na kihubiri Uyesu kija yu Masihi.

6 ¹Ino ku nsiku isi, pini iidadi ya vanagunsi pini yikhandi yipiyonjelela, ilalamikho lya Vayahudi va Shiyunani

lyayansaga sidi ya Vaebrania, kwa kiva avajane vanave vakhandi vasikumbukhwa ku lugawo lwa shila lusiku lwa shakilya. ²Avanandeje kumi na vavili vavashemelaga ilikusanyitiko lyona lya vanafunsi na kija, "Siyo sahihi kunyesu kulilekha iliswi lya Nguluvi na kihudumulana pamesa. ³Ino, vanyalukholo, haguli, vagosi saba, kuhuma munyenyu, avanu avanofu, vini vamemile Iroho ni hekima, vini tiwesa kivakhabisi ihuduma iyi. ⁴Na ose, tikhayendelela daima kilomba na kuhuduma ya liswi." ⁵Ihotuba yanave yaupendesaga umukutano gona. Bahene, vamuahagulaga Ustefano, umunu mwini amemile ilihuvi nu Roho Mtakhatifu, nu Filipo, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nu Nikolao,

umwongofu kihuma Kuantioikia. ⁶Avaumini vavaletaga avanu ava pamwandi ya vanandeje, valombagana baadaye vavavishilaga amokho ganave. ⁷Ino, iliswi lya Uguluvi lyayenelaga; ni idadi ya vanafunsi yasidigi kiyonjelela huko Kuyerusalemu; ni idadi khome ya makuhani valipulisaga ilihuvi. ⁸Nu Stefano, mwini amemile ineema ni ngufu, akhandi isenga amaajabu ni iishara khome mwa vanu. ⁹Lakini apo vayinukhaga baasi ya vanu vafwasi va Sinagogi lini lishemelwa Sinagogi lya Mahuru, na lya Vakirene ni lya Vaeskanderia, na baasi kihuma kukilikia ni Asia. Avanu ava vakhandi vihojiana nu Stefano. ¹⁰Lakini, vasikhawesise kipotana ni hekima ni Roho yini Ustefano akhandi akiitumila kulogola. ¹¹Bahene vavashawishigi baasi ya vanu kwa ufiho kija, "Tapulikha Ustefano ilogola amajowo ga kikufuru sidi ya Musa na sidi ya Nguluvi." ¹²Vavalyafyaga avanu, vasehe, na vaandishi, na kimulutila Ustefano, vamukhataga, na kimuleta pamwandi ya barasa. ¹³vavaletaga avashahidi va udehi, vini vajovaga, "umunu uyu asilekha kilogola amajowo amavi sidi ya lieneo ili itakhatifu ni sheriya. ¹⁴Kwa kiva tamupulikha ija kija uyu Uyesu wa Nasareti akhapananga amahala apa na kusisetusa idesturi sini sakhabisiwagwa nu Musa." ¹⁵Shila yumo mwini akhandi ku barasa, wasetusaga ameho gakwe kimulelela Ustefano, na vene vawagaga uweni wakwe wukhandi ngaja weni wa malaikha.

7

¹Ukuhani mkhome wajovaga, "amajowo aga ni ga kweli"? ²Ustephano wajovaga, "Vanyalukholo navababa vangu, nipulisi one: Unguluvi wa utukufu wamupolelaga uwiheesu wesu Uabrahamu pini akhandi Kumesopotamia, khabla asinakhale Kuharani, ³wamujovela, Wukha ku nyii yakho na vayago na ulute ku nyii yini nisikuwonense'. ⁴Bahene wawukhaga kunyii ya Ukaldayo wakhalaga Kuharani, kihuma hapo, baada ya wihe wakwe kifwa, Unguluvi wamuleta ku nyii iyi, yini vikhala isalisi. ⁵Asikhamupelile shoshona ngaja uhasiwo wakwe, pakhandi pasina isehemu hata ya kivikha iligulu. Lakini Uabrahamu waahidiwagwa hata khabla asinamupele umwana kija akhapelwa inyii ngaja miliki yakwe nu usawo wakwe. ⁶Unguluvi walogolaga numwene ndeni, ya kija avasawo wakwe nda vakhala kunyii ya uhensa, na kija avakhaya va huko vakhavagaha kiva vanandeje vanave na kivatenda uvi kwa muda gwa makha mia nne. ⁷Nu Nguluvi wajovaga, nikhalihiga itaifa lini likhavasenga matekha, na baada ya hapo vakhahuma na kuniabudu kusehemu iyi. ⁸Na wamupelaga Uabrahamu iliagano lya tohara, ino uabrahamu wavesaga wihe wa Isaka wamutahirigi ulusiku lya nane; Uisaka wavesaga wihe wa Yakobo, nu Yakobo wavesaga wihe naye wa mabwana sesu kumi na vavili. ⁹Amabwana vesu vamuwonelaga uwifu Uyusufu vamugusaga kunyii ya Misri, nu Nguluvi akhandi bahamo numwene, ¹⁰na wamukulusaga kumalawo gakwe, na wamupelaga ifadhili na hekima pamwandi ya Farao umfalme wa Kumisri. Ufarao wamugahaga ave mtavala ku Misri nakukhaya yakwe yona. ¹¹Ino kwavesaga ni njala khome na malawo minji kunyii ya Misri ni Kanani, navawihesu vesu vasikhapatile ishakilya. ¹²Lakini Uyakobo pini wapulikhaga kuna nafaka Kumisri, wavafilikhaga avawihesu vesu kwa mara ya kwansa. ¹³Ku lushulo lwa uvili Uyusufu waiwonensaga waiwonensaga kwa vanyalukholo vakwe, ifamilia ya Yusufu yamanyikhaga kwa Farao. ¹⁴Uyusufu wavafilikhaga avanyalukholo vakwe kiluta kumujovela Uyakobo uwihe wanave ayinse Kumisri, bahamo na vayine, jumula ya vanu wona ni sabini na tano. ¹⁵Bahene Uyakobo wayikhaga Kumisri; bahene wafwisaga umwene bahamo na vawihesu vesu. ¹⁶Vatolwagwa hata Kushekemu vasilwagwa kukhabuli lini Uabrahamu waligulaga kwa fipande fya hela kihuma kwa vana va Hamori huko Kushekemu. ¹⁷Uluhavi lwa yila iahadi yini Unguluvi wamuahidigi Uabrahamu pini lwahejelaga, avanu vayonjelele huko Kumisri, ¹⁸uluhavi ulo wayinukhaga umfalme uyunji Kumisri, umfalme mwini asimenye kihusu Uyusufu. ¹⁹Uyo umfalme uyunji wavadehelaga avanu vesu na kivagahila amavi avawihesu vesu, na kivataga avana vanave avashali ili vasikhakhalaga. ²⁰Kushipindi shila Umusa wasawagwa; akhandi munofu pamwandi ya Nguluvi, wasungwagwa mesi gatatu kunyumba ya wihe. ²¹Pini watagwagwa, umuhinja wa Farao wamutolaga wamusungaga ngaja mwanakwe. ²²Umusa wamanyisiwagwa amafundiso gona ga Shimisri; akhandi ni ngufu ku majowo na matendo. ²³Lakini baada ya kitimisa amakha arobaini yamuyinsilaga munumbula yakwe kivajendela avakholo lwakwe, vana va Israeli. ²⁴Pini wamwagaga Umusraeli isenjelwa amavi, Umusa wamutetelaga na kihombesa ishisasi mwini wa akimuwonela kwa kimutova Umumisri: ²⁵ihiva kija avanyalukholo lwakwe vakhamanya kija Unguluvi akivakulusa kwa liwokho lyakwe, lakini vasikhmanyile. ²⁶Ulusiku lwini lwafwataga walutaga kwa baasi ya Vaisraeli vini vakhandi vidalinkhana; wajesaga kivapatanisa; ija, 'Avatwa, Omwe ni vanyalukholo; mbona mukhoselana yumwe kwa yumwe.' ²⁷Lakini mwini wamukhosela ujirani wakwe amubunshilise kutali, na kija, 'Yunani wakugaha kiva mtavala na muhigaji wesu? ²⁸Owe wusakula kunibuda, ngaja shini wamubudaga Umumisri imihe?' ²⁹Umusa wasigaga baada ya kipulikha ndeno; wavesaga muhensa kunyii ya Kumidiani, pini wavesaga baba wa vana vavili. ³⁰Baada ya makha arobaini kishila, umalaikha wamupolelaga ku shidunda sha Sinai, kwa mwali gwa moto mukhati ya mumusita. ³¹Pini Umusa wagwagwaga umoto, washangalaga na kistaajabu shila shini washaga, na pini wajesaga kihejela ili kugulelela, ishauti ya Mtwi yamuyinsilaga yija, ³²One ni Nguluvi wa waviho vakho, Nguluvi wa Abrahamu, nu wa Isaka, nu wa Yakobo'. Umusa watetemaga na asikhajelile kilolela. ³³Umtwa wamujovelaga, 'Yawula indatu sakho, isehemu yini uyimile ni mahala apatakhathifu. ³⁴Nagaga amalawo ga vanu vangu vini vakwali Kumisri; Napulikha kitamwa kwanave, nayune nayikha ili nivakuluse; ino yinsa, nikhakufilikha owe Kumisri. ³⁵Uyu Umusa mwini vamukhanaga, pini vajovaga, 'yunani wakugaha kiva mtavala nu mwamusi wesu?'_ akhandi ndiyo mwini Unguluvi wamufilikhaga ave mtavala na mkombosi. Unguluvi wamufilikhaga kwa liwokho lya malaikha yuna wamupolelaga Umusa mumusita. ³⁶Umusa wawalongosaga kihuma Kumisri baada ya kisenga amiujisa ni ishara ku Misri na ku bahari ya Shamu, na ku nyikha kwa shipindi shwa makha arobaini. ³⁷Yu Musa uyu ndiyo mwini wavajovelaga avanu va Israeli kija, 'Unguluvi akhavayinulila umukuvamalago kihuma mu vanyalukholo venyu, umukuvamalago ngaja one'. ³⁸Uyu yu munu mwini akhandi ku mukhutano kunyikha nu malaikha mwini walogolaga numwene kushidunda sha Sinai. Uyu yu munu

mwini akhandi navawihesu vesu, uyu yu munu mwini waposhelaga iliswi lini lililahi na kitipela ose.³⁹ Uyu yu munu mwini avawihesu vesu vakhanaga kimupulisa; vamubushilisaga kutali, na kunumbula sanave vasetushilaga Kumisri.⁴⁰ Kushipindi isho vamujovelaga Uharuni. 'titendela amanguluvi gini gasitilongose. Uyo Umusa, mwini wa akitilongosa kihuma kunyii ya Misri, tisimenye shini shamupata.⁴¹ Bahene vatendaga ingwada kwa nsiku iso na vahumyaga isadakha kwa iyo isanamu na vashendevaga kwa sababu ya nsengo ya mokho ganave.⁴² Lakini Unguluvi wavasetusaga na kivapela vaabudu inondwe sa kushanya, ngaja shini yiyandishwe kushitabu sha vakuvamalago, 'Wuli Mwanihumisa one isadakga sa vanyama vini mwavashinja kunyikha kwa muda gwa makha arobaini, khaya ya Israeli?'⁴³ Mwayitikha ihema ya kitangana ya Moleki ni nondwe ya nguluvi refani, ni pisha yini mwaitendaga na kivaabudu avene: na nikhavatwala kutali mandu ya Babeli.⁴⁴ Avawihesu vesu vakhandi ni hema ya kitangana ya ushuhuda kunyikha, ngaja Unguluvi shini wavajovelaga pini walogolaga nu Musa, kija nda waitenda kwa mfano wa wula wini wagwaga.⁴⁵ Ili ni hema lini avawihesu vesu, kwa luhavi lwanave, valetwagwa kunyii nu Joshua. Iyi yapolelaga pini vayinjlaga kumilikhi itaifa lini Unguluvi wavadagaga khabla ya uwepoi wa vawihesu vesu. Iyi yikhandi ndeni hadi insiku sa Daudi,⁴⁶ mwini wapataga ishibali pameho ga Nguluvi, na walombaga kisakula amakhalo kwa Nguluvi wa Yakobo.⁴⁷ Lakini Uselemanani wamusenjelaga ikhaya ya Nguluvi.⁴⁸ Hata ndeno mwini Ali Kushanya asikhala kunyumba sini sasengwagwa kwa mokho; iyi ni ngaja umukuvamalago shini wajovaga,⁴⁹ Imbingu ni shitengo shangu sha ensi, ni nyii ni sehemu ya kivishila amagulu gangu. Ikhaya ya aina nshii mukhanisenjela?, ija Umtwa: au ni pi isehemu yangu ya kituya? ⁵⁰Siyo liwokho lyangu linilyagahaga ifi ifinu fyona?⁵¹ Omwe vanu avanya nsingo nyumu vinimsitahiriwe inumbula na makutu, shila mara mukhanana nu Roho Mtakhatifu, musenga ngaja vawihenyu venyu shinivasengaga.⁵² Yumukuvamalago mushi ku vakuvamalago mwini avawihesu vesu vasikhamulafise?. Vavabudaga avakuvamalago wona vini vapollelaga khabla ya luyinso lwa Yumo umunya Haki, na isalisi mwava vasetukhaji na vabudaji vakwe khanji,⁵³ omwe vanu vini mwaposhela isheriya yila yini yalajiswa nu malaikha lakini musikhaikhetete.⁵⁴ Bahene avajumbe va barasa pini vapulikhaga amajowo aga, vanyanyagwa inumbula sanave, vamuhaulilaga ameno Ustefano.⁵⁵ Lakini umene, kuno amemile Uroho Mtakhatifu, walelelaga kushanya kwa umakhini na wawagaga uutukhufu wa Nguluvi, na kimwaga Uyesu ayimile iliwokho lya shigosi lya Nguluvi.⁵⁶ Ustefano wajovaga, "Lelela nasaga imbingu sadindukha, nu Mwana wa Adam ayimile iliwokho lya shigosi lya Nguluvi."⁵⁷ Lakini avajumbe va barasa vatovaga ilyowo kwa shauti ya pashanya, vadindaga amakutu ganave, vamusijilaga kwa pamo,⁵⁸ vamutagaga kunja ya mji na vamtovaga amang'anga: na mashahidi vayawulaga amenda ganave ga kunja na kivikha pansi kholela na magulu ga mudimi mwini washemelwagwa sauli.⁵⁹ Pini vakhandi vakimutova amang'anga Ustefano, wayendelelaga kumushemela Umtwa na kija, "Mtwaga Uyesu, poshela inumbula yangu,"⁶⁰ Wafugamaga na kishemela kwa shauti khome, "Mtwaga, usikhavavasisaga isambi iyi. "Pini wajovaga aga, wakhataga iroho.

8

¹Usauli akhandi ku makubaliano ga nfwaga yakwe. ulusiku ulu bahene wayansaga kivalyafya shinyume sha litembe lini likhandi Kuyerusalemu; na vini viyamini wona vini vapalakhene ku majimbo ga Yudea ni Samaria, ila siyo avanandeje.² Avanu vini vakimutumishila unguluvi vamusilaga Ustefano na kigaha amaombolelo makhoma kunyakwe.³ Lakini Usauli wali walitovaga sana litembe. Walutaga khaya kwa khaya na kivaduluna kunja avadala na vagosi, na kivatajira mugelesa.⁴ Vini viyamini vini vakhandi vapalakhene bado vahubirigi iliswi.⁵ Ufilipo wayikha ku mji gwa Samaria na wamutangasaga Ukristo huko.⁶ Baada ya vanu kipulikha na kisaga iishara sini wasengaga Ufilipo; vavikhaga uumakhini ku shila shini walaogolaga.⁷ Kihuma hapo avanu vinji vini vapulikhaga, amashetani amashafu gavapolaga avanu kuno vikholo kwa shauti khome, na vinji vini vapoosise na valema vaponywagwa.⁸ Na kukhandi nuushendefu mukhome ku mji.⁹ Lakini kukhandi nu munu yumo ku mji gula ilitawa lyakwe Simon, mwini akhandi agaha uuhavi; wini watumilaga kivashangasa avanu va taifa lya Samaria, pini ijova kija umwene yu munu wa muhimu.¹⁰ Avasamaria wona kihuma umunang'ana mpakha mukhome, vamupulisaga; vijovaga; "umunu uyu ni yila ingufu ya Nguluvi yini yi khome."¹¹ Vamupulisaga, kwa kiva wavashangasa muda mukhome kwa uhavi wakwe.¹² Lakini pini vayaminigi kija Ufilipo ihubiri kihusu uutwa wa Nguluvi na kihusu ilitawa lya Yesu Kristo, vabatiswaga, vagosi kwa vadala.¹³ Nu Simoni yumwene wayaminigi: baada ya kibatiswa, wayendelelaga kiva nu Filipo; pini wasagaga iishara na miujisa gini gakhandi gisenjekha, washangalaga.¹⁴ Pini avanandeje va Yerusalemu pini vapulikhaga kija Isamaria yaposhela iliswi lya Nguluvi, vamufilikhaga Upetro nu Yohana.¹⁵ Pini vakhandi viyikha vavalombelaga; kija vamuposhele Uroho Mtakhatifu.¹⁶ Mpakha uluhavi ulu, Uroho Mtakhatifu akhandi asinavayishile hata yumo wanave; vakhandi tu vabatisiwe kwa litawa lya Mtwaga Uyesu.¹⁷ Bahene Upetro nu Uohana vavavishilaga amokho, na vene vaposhelaga Uroho Mtakhatifu.¹⁸ Pini Usimoni walwagaga kija Uroho Mtakhatifu wahumisiwa kishilila kivishilwa amokho na vanandeje; wasakulaga kivapela ihela,¹⁹ Wajovaga, "Nipeli iyi ingufu, ili shila mwini ambi nikimuvishila amokho aposhele Uroho Mtakhatifu."²⁰ Lakini Upetro wamujovelaga; ihela ykho bahamo na owe yiyajile kutali, kwa kiva wahiva kija ikarama ya Nguluvi vipatikhana kwa hela.²¹ Usina sehemu ku ili, kwa kiva inumbula yakho yisili ngolofu pamwandi ya Nguluvi.²² Ino basi tubu amavi gakhoma na kimulomba Unguluvi labda ambi wusamehewa amahiva ga numbula yakho.²³ Kwa kiva niwona uli ku sumu ya ushangu ni shifungo sha sambu.²⁴ Usimoni wajibu na kija, "Mulombi Umtwa kwa ajili yangu, kwa kiva amajowo gona gini mwagalogo gangawesa kunipolela."²⁵ Uluhavi Upetro nu Yohana pini vakhandi vashuhudila na kihubiri iliswi lya Mtwaga, vatinaga Kuyerusalemu kwa nsila iyo; vahubirigi imola ku jijiji finji fya Vasamaria.²⁶ Ino umalaikha wa Mtwaga walogolaga nu Filipo na kija, "Lelela na ulute kusini ku nsila yini yiluta pansi ya Yerusalemu kiluta Kugaza." (Insila iyi yili kunyikha).

²⁷Walololaga na kiluta. Lelela, kukhandi nu munu wa Ethiopia, towashi umunya mamulakha khome pansi ya kandase; umalkia wa Ethiopia. Mwini wavikhwagwa pashanya ya hazina yakwe yona; numwene akhandi alutile Kuyerusalemu kuabudu. ²⁸Akhandi awuyile akhele mugari lyakwe iyimba ishuro sha mukuvamalago Uisaya. ²⁹Uroho wajovaga nu Filipo, "Hejela kholela ni gari ili ukhatane nalyo. ³⁰"Bahene Ufilipo walutaga nyangu, wamupulikha iyimba ku shuo sha mkuvamalago Uisaya; wajova, Wuli umenye shini wuyimba?" ³¹Umuethiopia wajovaga, "ningawesa wuli nda umunu asinilongwese?" Wamulombaga Ufilipo atane mugari na kikhala bahamo nu mwene. ³²Ino ifungu lya maandikho lini akhandi iyimba Umuethiopia ni ili; Walongoswagwa ngaja kholo kiluta kumashinjilo kushinjwa; na ngaja kholo wasisimaga myaa, asikhadindwile umulomo gwakwe. ³³Kwa kusugumilwa kwakwe uuhigo wakwe wawusiwagwa: Yunani akhayelela ishisasi shakwe? amakhalo gakwe gawusiwa kunyii. ³⁴Bahene utowashi wamuposa Ufilipo na kija, "nikikulomba, yu mukuvamalago mushi mwini ilogolelwa ihabari sakwe, ni kuhusu umwene, au sa munu yunji?" ³⁵Ufilipo wayansaga kilogola, wayansaga kwa liandikho ili lya Isaya kimujovela ihabari sa Yesu. ³⁶Pini vakhandi munsila, vafikhaga pamalenga, utowashi wajova, "Lelela, pana malenga panu shishi shisivila nisibatiswe?, ³⁷amajowo aga, "Bahene Umuethiopia waja "niyamini kija Uyesu Kristo yu Mwana wa Nguluvi," gakusina mumaandiko ga pakhalo). Bahene Umuethiopia walamulaga igari liyime. ³⁸Valutaga mukhati ya malenga, bahamo nu Filipo nu towashi, Ufilipo wamubatisa. ³⁹Pini vapolaga mumalenga, Uroho wa Mtwā wamutwalaga Ufilipo kutali; utowashi asikhamwajile, walutaga insila yakwe ishendeve. ⁴⁰Lakini Ufilipo wapolelaga Kuazoto. Washilaga ku mukhoa gula na kilogola imola ku miji gona mpakha pini wafikhaga Kukaisaria.

9

¹Lakini Usauli, wayendelelaga kilogola ifitiso hata fya nfwā kwa vanafunsi va Mtwā, walutaga kwa kuhani mukhome ²na kimulomba ibarura kwa ajili ya masinagogi huko Kudameski, ili kija nda amupate umunu mwini ali Kunsila yila, ave mugosi au mudala, avapinye na kivaleta Kuyerusalemu. ³Hata pini akhandi ishura, yawonekhaga kija wavakholela Kudameski, ghafla yamumulikhaga konakona inuru kihuma kushanya, ⁴numwene wagwisaga pansi na wapulikha ghafla ishauri yikimujovela, Sauli, Sauli, kwanshi ukinilafya one?" ⁵Usauli wajibugu, Uli nani owe Mtwā? Umtwa waja, "one ndiyo Uyesu mwini wanikhalasa; ⁶Lakini yima, yinjila kumjini, naowe usijovelwe gini gakikufwaya kisenga ⁷Vala avanu vini vashulaga bahamo nu Sauli vatulilaga myaa, vipulisa ishauri, vasikimwaga umunu. ⁸Usauli wayimaga kunyii na pini wagubutulaga ameho gakwe, asikahwesise kushaga shinu, vamukhataga iliwokho vamuletaga mpakha Kudameski. ⁹Kwa nsiku sitatu asilelela, asilya, wala asing'wa. ¹⁰Basi pakhandi pakwali umwanafunsi Padameski ilitawa lyakwe Anania, Umtwa walogolaga numwene kumaono, "Anania" Na wajovaga, "Lelela, nili panu, Mtwā. ¹¹"Umtwa wamujovela, "yima ulute lwakho ku mtaa gwini gushemelwa Nyofu, na kukhaya ya Yuda na upose umunu kihuma Kutarso mwini ishemelwa Sauli; kuno ilomba; ¹²na wamwagaga kumaono umunu ilitawa lyakwe Anania iyinjila na kumuvishila amokho kushanya yakwe ili kija awese kilolela. ¹³Lakini Uanania wajibu, "Mtwā, napulikha ihabari sa munu uyo kwa vanu vinji, kwa shiasi shishi shini wavagahi; amavi avatakatifu va huko ku Yerusalemu; ¹⁴Apa ana mamulakha kihuma kwa kuhani umukhome kimukhata shila yumo mwini akilishemela ilitawa lyakho. ¹⁵Lakini Umtwa wamujovela, "Luta, kwa kiva umwene ni shombo shibagule kunyangi, alitole ilitawa lyangu pamwandi ya Mataifa na vana va Israeli. ¹⁶Kwa kiva nisivawonense gini gali minji gini gasimufwaye kilafywa kwa ajili ya litawa lyangu". ¹⁷Uanania walutaga, wayinjila mula mukhaya; Wamuvishila amokho waja, Munyalukholo Sauli, Umtwa Uyesu, mwini wakupolela kunsila pini wa wuyinsa, wanifikha upate kilolela khandi na umemwe Uroho Mtakatifu. ¹⁸Ghafla fyagwisaga kumeho gakwe ifinu ngaja magamba, wapataga kilolela, wayimaga, wabatiswa; walya ishakilwa na kipata ingufu. ¹⁹Wakhala bahamo na vanafunsi huko Kudameski kwa nsiku nyinji. ²⁰Uluhavi lulo wamutangasaga Uyesu kumasinagogi, ija kija umwene yu Mwana wa Nguluvi. ²¹Na wona vini vapulikha vashangalaga na kija, "Siyo umunu uyu mwini wavanangaga wona vini valishemelaga ilitawa ili huko Kuyerusalemu? Na panu wayinsaga kwa kusudi lya kivapinya na kivatwala kwa makuhani. ²²Lakini Usauli wasaidilwagwa kihubiri na kivagaha Avayahudi vini vikhala Kudameski vayalangane na kusibitisa ya kija uyu ndiyo Kristo. ²³Baada ya nsiku nyinji, Avayahudi vagahaga ishauri bahamo ili vamubude. ²⁴Lakini umupango gwanave gwamanyikhaga nu Sauli. Vamuvendaga pamulyango paminsi na pashilo vawese kimubuda. ²⁵Lakini avanafunsi vakwe vamutolaga pashilo na kumuyisa kishilila ulubupa, vamuyisaga pansi kushikhapo. ²⁶Nu Sauli pini wafikhaga Kuyerusalemu, wajesaga kuyiwunga na vanafunsi lakini vakhandi vakimutula, vasikhayitishe kija umwene yu mwanafunsi. ²⁷Lakini Ubarnaba wamutolaga na kumutwala kwa vanandeje, Na wavayeesaga shini Usauli wamwagaga Umtwa munsila nu Mtwā shini walogolaga numwene, na shini Usauli wahubiri kwa ukhangafu kwa litawa lya Yesu huko Kudameski. ²⁸Watanganaga nawo pini vayingilaga na kipola Kuyerusalemu. Walogola kwa ukhangafu kwa litawa lya Mtwā Uyesu, ²⁹ilogonsaniya na Vayahudi va Shiyunani lakini vijesa mara kwa mara kimubuda. ³⁰Pini avanyalukholo vamananga kihusu ulujowo ulu, vamutolaga mpakha Kukaisaria, na vamutwale alue Kutarso. ³¹Basi ilitembe lyona ku Uyahudi, Kugalilaya ni Samaria, likhandi ni amani, na lyasengwaga, na kujenda ku woga wa Mtwā ni faraja ya Roho Mtakatifu, ilitembe lyakulaga kwa kiyonjelela iidadi. ³²Bahene yapolelaga Upetro pini akhandi ipilimapilima ipande sona sa mkoa, wamuyishilaga avamuni vini vikhala ku mji gwa lida. ³³Wamwagaga huko umunu yumo ilitawa lyakwe Ainea, umunu uyo wava pashitanda makha nane; kwa kiva akhandi apoosise. ³⁴Upetro wamujovelaga, "Ainea, Uyesu Kristo akuponese; Yima na uitandishile ishitanda shakho," Na wayimaga. ³⁵Na vanu wona vini vikhala Kulida ni Sharoni pini wamwagaga umunu uyo, vamusetushilaga Umtwa. ³⁶Pakhandi nu mwanafunsi Kuyafa mwini ishemelwa Tabitha, lini lyatafsiliwagwa ngaja "Dorcas" uyu umudala wamemaga insengo nofu na matendo galusungu gini wagagahaga kwa vapina. ³⁷Yapolelaga

ku nsiku iso watamwagwa na wafwa; pini vamuyosaga, vmutansaga ishumba sha kushanya na kimugoniya..³⁸Kwa kiva Ilida yikhanda kholela ni Yafa, na vanafunsi vapulikha kija Upetro akhandi uko, vavafilikhaga avanu vavili kunyakwe, vakimulomba, "Yinsa kunyesu bila kushelwa".³⁹Upetro wayimaga na kiwukha bahamo na vene. pini Wafilikhaga, vmutwalaga ku shumba sha pashanya. Na vajane wona vayimaga kholela numwene vikholo, vakimusonesa amakhoti na menda gini Udorcas wavahonelaga pini akhandi bahamo navene.⁴⁰Upetro wawahumyaga wona kunja ya shumba, wafugamaga kilomba, bahene wagusetushilaga umuvili, wajovaga, "Tabitha, damula". Wagubutulaga ameho gakwe na pini wamwagaga Upetro wakhalaga pansi.⁴¹Bahene Upetro wamupelaga iliwokho lyakwe wamuyinulaga, na pini wawashemelaga avamini na vajane, wavakhabisigi kunyanave ali musima.⁴²Ulujowo ulu lwamanyikhaga Iyafa yona, na vanu vinji vamuyaminigi Umtwa.⁴³Yapolelaga Upetro wakhalaga insiku nyinji Kuyafa bahamo nu munu mwini ishemelwa Simoni, umutenda nkembe.

10

¹Kukhandi nu munu yumonga kunyii ya kaisaria, ilitawa lyakwe washemelwagwa Kornelio, akhandi mukhome wa shikhosi sa Shiitalia. ²Akhandi akimutumishila unguluvi na wamwabudugu Unguluvi ni khaya yakwe yona; wahumyaga ihela nyinji kwa vayahudi na walombaga kwa Nguluvi insiku sona.³Umuda gwa saa tisa sa paminsi, wagaga amaono Umalaikha wa nguluvi wa Nguluvi iyinsa kunyakwe. Umalaikha wamujovela "Ukornelio! Ukornelio wamulelelaga umalaikha na akhandi nu woga mukhome mandu wajovaga "Iyi ni nshi 'mukhome?" Umalaikha wamujovela "Amaombi gakho ni sawadi sakho kwa vapina satana kushanya ngaja kumbukumbu ku uwepo wa Nguluvi". ⁵Ino filikha avanu kiluta kumji gwa Yafa kimuleta umunu yumo mwini ishemelwa Simoni mwini khanji ishemelwagwa Petro. ⁶Ikhala na mutendaji wa nkembe ishemelwa Simoni mwini ikhaya yakwe yili mwambwa ya bahari.⁷Baada ya Malaikha mwini wa ilogola numwene kiwukha, Ukornelio wavashemelaga avatumishi va khaya yakwe vavili, nu musulukhaji mwini wa akimwabudu Unguluvi ku vasulukgaji vini vakhandi vakimutumishila. ⁸Ukornelio wamujovelaga gona gini gapolela na wavafilikhaga Kuyafa.⁹Ulusiku lwini lwafwataga umuda gwa saa sita pini valimunsila na valikholela kumujini, Upetro watanaga kushanya kudari kilomba. ¹⁰Na khanji wavesaga ni njala na wasakulaga ishinu sha kilya, lakini pini vitelekha ishakilya, wawonenswagwa amaono, ¹¹wawonaga ianga lyadindukha ni shombo shiyikha ni shinu shimonga ngaja mwenda mukhome guyikha pansi kunyii ku khona sakwe sona sitai. ¹²Mukhati yakwe kukhandi ni aina sona sa vanyama avanya magulu gatai na vini vitambala pashanya ya nyii, ni nyuni sa kushanya.¹³Khanji ishauti yajovaga kunyakwe "Damula, Petro shinja na uleye". ¹⁴Lakini Upetro wajovaga ;Siyo ndeno, Mtwaga kwa kiva nisinajelaje kilya ishinu shoshona najisi na shishafu. ¹⁵Lakini ishauti yakwe khanji kwa mara ya uvili "Shini washiyosa Unguluvi usikhashishemelaga najisi wala shishafu". ¹⁶Iyi yapolelaga mara tatu, na shila ishombo shavesaga ahatolwa khanji kushanya.¹⁷Na pini Upetro ali ku hali ya kiyalangana kihusu ago amaono gimaanisa nshi, Lelela, avanu vini vakhandi vafilishwe nu Kornelio vayima pamwandi ya mulyango, viposelesa insila ya kiluta ku nyumba. ¹⁸Na vashemelaga na kiposa nda Usimoni mwini khanji shemelwa Petro nda akhandi ikhala pala.¹⁹Uluhavi ulu Upetro akhandi ihiva kihusu ago amaono, Uroho walogolaga numwene, "Lelela avanu vatatu vakikusakula. ²⁰Yima na uyishe pansi na ulute nawo. Usikhatilaga kiluta nawo, kwa kiva navafilikha." Upetro wayikhaga pansi kunyanave na kija "One ni yula mwini mukimusakula. Kwanshi mwayinsa?"²²Vajovaga, "Uakida yumo ilitawa lyakwe Kornelio, umunu wa haki na idobokha kimwabudu Unguluvi, na vanu vakimulogola unofu ku taifa lyona lya shiyahudi, wajovelwa nu malaikha wa Nguluvi kukufililha ili kiluta ku khaya yakwe, ili apulishe uujumbe kihuma kunyakho." ²³Upetro wavakhalibisaga kihuluta mukhati na kikhala bahamo numwene. Isubuhi yini yafwataga wadamulaga waluta bahamo numwene, na vanyalukholo vadodo kihuma Kuyafa vafwatanaga numwene.²⁴Ulusiku lwini lwafwataga vayinsaga Kukaisaria. Nu Kornelio akhandi akivahepelasa; na akhandi avashemelile bahamo avakholo lwakwe na marafiki vakwe va kholela.²⁵Pini Upetro ihuluta mukhati, Ukornelio wamuwawusaga na kigondama mpakha pansi ku magulu gakwe kwa kumuheshimu. ²⁶Lakini Upetro wamuyimyiga na kija "Yima; one yune khanji ni mwanadamu." ²⁷Pini Upetro numwene, walutaga mukhati wavagaga avanu vawunganile bahamo. ²⁸Wavajovelaga, "Omwe yumwe mumenye kija siyo sheriya ya shiyahudi kuwungana au kijendelwa nu munu mwini siyo wa taifa ili. Lakini Unguluvi waniwonensa one kija nisipaswa kumushemela umunu yeyona yu najisi au mshafu. ²⁹Na ndiyo maana nayinsa bila kihodesa, pini nafilikhwagwa kwa ajili ya iyo. Ino nivapose kwanshi mwafilikhwagwa kwa ajili yangu."³⁰Ukornelio wajovaga, "Insiku sitai sini sashila, uluhavi ngaja ulu nikhandi nilomba umuda gwa saa tisa paminsi mukhati ya khaya yangu; Namwagaga umunu ayimile pamwandi yangu kuno afwele amenda mavalafu, ³¹Wanjovelaga "Kornelio amaombi gakhogapulikhwa nu Nguluvi, ni sawadi sakho kwa vapina sava ukumbusho pamwandi ya Nguluvi. ³²Ino filikha umunu Kuyafa na amushemele umunu yumonga mwini ishemelwa Simoni ayinse kunyakho, mwini khanji ishemelwagwa Petro. mwini ikhalakwa mutenda Inkembe yumo mwini ishemelwa Simoni mwini ikhaya yakwe yini yili mumbalamo ya bahari. ³³Lelela: Umustari ugu, "Numwene pini akhayinsa akhalogola nomwe," ukusina ku maandikho ga pakhalo. ³⁴Bahene Upetro wadindulaga umulomo gwakwe na kilogola "Kweli, nayamini kija Unguluvi asiwesa kiva nuupendeleo. ³⁵Badala yakwe, shila taifa umunu yeyona mwini akimwabudu na kisenga amatendo ga haki iyitikhwa kunyakwe. ³⁶Umenye uujumbe wini wauhumyagakwa vanu va Israel, pini akhandi itangasa ihabari inofu sa amani kishilila Uyesu Kristo mwini yu Mtwaga wa wona- ³⁷omwe yumwe mumenye itukio lini lyapolela, lini lyapolela Kuyudea yona na lyayansinsaga Kugalilaya, baasi ya ubatiso wini Uyohana watangasaga. ³⁸Itukio lini lya likimuhusu Uyesu Kristo shini Unguluvi wamuponya amafuta kwa Roho Mtakatifu na kwa ngufu. Walutaga kuno isenga amanofu na kivaponesa wona vini valafyagwa nu shetani, na kija Unguluvi akhandi

bahamo numwene.³⁹ Ose ni mashahidi wa majowo gona gini wagasengaga ku nyii sa Uyahudi na Kuyerusalemu- uyu yu Yesu mwini vamubudaga na kumupinyilisa kumupishi. ⁴⁰Uyu umunu Unguluvi wamufufulaga ulusiku lwa utatu na kimupela kimanyikha, ⁴¹sio kwa vanu wona, lakini kwa mashahidi vini vahagulwagwa khamba ya Nguluvi. - ose yuse, vini talisaga numwene na king'wa nu mwene baada ya kifufukha kihuma kwa vini vafwile. ⁴²Watilajisa kihubiri kwa vanu na kishuhudila kija uyu ndiyo mwini Unguluvi wamuhagulaga kiva mwamusi wa vini vasima na vini vafwile. ⁴³Kwa mwene avakuvamalago wona vashuhudile, ili kija shila mwini iyamini kwa mwene akhaposhela umusamaha gwa sambu kishilila ilitawa lyakwe. ⁴⁴Pini Upetro iyendelela kilogola aga, Uroho Mtakhatifu wawamemaga wona vini vakhandi vipulisa uujumbe wakwe. ⁴⁵Avanu vala vina vahusikhaga ni shipuga sha vaamini vini vatahiriwe- vala wona vina vayinsa nu Petro- vashangaswagwa, kwa sababu ya karama ya Roho Mtakhatifu mwini wakunulwa khanji kwa vamataifa. ⁴⁶Kwa kiva vapulikhaga ava vamataifa vilogola kwa lugha isinji na kimwabudu Unguluvi. Upetro wajibu, " ⁴⁷Kuna munu yeyona iwesa kisivila amalenga ili avanu vasikhabatiswaga, Avanu ava vamuposhela Uroho Mtakhatifu ngaja ose?" ⁴⁸Bahene walamulaga vabatiswe kwa litawa lya Yesu Kristo. Baadae vamulombaga akhale navene kwa nsiku silinga hela.

11

¹Avanandeje na vanyalukholo vala vini vakhali huko Kuyudea vapulikhaga kija avamataifa valiposhela iliswi lya Nguluvi. ²Upetro pini wayinsaga huko Kuyerusalemu, shila ishipuga sha vanu vini vatahiriwe vayansaga kumukhosola, Vija, ³"Wakhatana na vanu vini vasitahiriwe na kilya nawo!" ⁴Lakini Upetro wayansaga kiyeleza ilitukio kwa mukhati; ija, ⁵"Nikhandi nilomba ku mji gwa Gafa, na nagagaga amaono ga shombo shiyikha pansu ngaja mwenda mukhome yiyikha kihuma kushanya ku pembe sakwe sona sitai. Shayikhaga kunyangu. ⁶Nashilelelaga na kihiva kihusu ishene. Navagaga avanyama avanya magulu gatai vini vikhala kunyii, na vanyama va mumahakha na na vanyama vini vitambala ni nyuni sa kushanya. ⁷Bahene vapulikhaga ishauti yilogola none, "Yima, Petro, shinja na ulye!" ⁸Najovaga, "Yisili ndeno, Mtwi, mumulomo gwangu kusanajelaje kihuluta shoshona shini shisili shitakhatifu au shishafu" ⁹Lakini ishauti yajibugu khanji kihuma kushanya, shila shini Unguluvi washitangasa kija shinofu, usikhashemelaga najisi, ¹⁰Iyi yapolelaga mara sitatu, na shila shinu shatolwagwa kushanya khanji. ¹¹Lelela, uluhavi ulu avanu watatu vakhandi vayimile pamwandi ya khaya yila yini tikhandi tikwali; vafilishwe kihuma kukaisaria kiyinsa kunyangu. ¹²Uroho wanjovelaga kiluta nawo, na nisikhatofautianaga nawo. Ava avagosi sita valutaga bahamo none na talutaga kukhaya ya munu yumo. ¹³Watijovelaga ndenela shini wamwaga umalaikha ayimile mukhaya ya khaya yakwe ija, "Nifilikha Kuyafa nite nimulete usimoni mwini ilitawa lyakwe ilinji yu Petro. ¹⁴Akhalogola uujumbe kunyakho ku uwo usikulusiwe owe ni khaya yakho yona" ¹⁵Pini nayansaga kilogola navene, Uroho Mtakhatifu wayikhaga kushanya yanave ngaja shini wayinsaga kunyesu pamwaandi. ¹⁶Nikumbukha amajowo ga Mtwi, shini wajovaga, "Uyohana wabatiswagwa kwa malenga; lakini musibatiswe kishilila Uroho Mtakhatifu." ¹⁷Khanji nda Unguluvi wahumya isawadi ngaja sini watipela ose pini tayaminigi kwa Mtwi Uyesu Kristo, one yu nani, kija niwesa kimukhana Unguluvi? ¹⁸Pini vapulikhaga amajowo aga, vasikhatinisise, ila vamusufyaga Unguluvi na kija, "Unguluvi wahumya itoba kwa ajili ya va mataifa khanji" ¹⁹Basi avamini vini amalawo gayansisaga kunfwa ya Stephano vapalankhanaga kihuma Kuyerusalemu- avamini ava valutaga kutali, hadi mpakha Kufoinike, Kirpo na Kuantiokia, Vavajovelaga uujumbe kihusu Uyesu mwene duguli kwa vayahudi na siyo kwa yunji yeyona. ²⁰Lakini avansi vanave ni vanu kihuma Kipro na Kukrene, vayinsaga Kuantiokia na kilogola na vayunani na kimuhubiri Umtwa Uyesu. ²¹Na ili wokho lya Mtwi likhandi bahamo nawo, avanu vinji vayaminigi na kimusetushila Umtwa. ²²Ihabari sanave safikhaga mumakutu ga litembe lya Kuyerusalemu: na kumufilikha Ubarnaba alutempakha Kuantiokia. ²³Pini wayinsaga na kilwaga ikarama ya Nguluvi washendevaga; na wayinulwagwa inumbula wona kisigala nu Mtwi kunumbula sanave. ²⁴Kwa kiva akhandi munu munofu na amemiswe Uroho Mtakhatifu ni lihuvi lya vanu vinji vayonjelelaga kwa Mtwi. ²⁵Panyuma Ubarnaba walutaga Kutarso kumulolela Usauli. ²⁶Pini wamwagaga, wamuletaga Kuantiokia. Yavesaga kwa mwakha musima vakunganaga bahamo ni litembe na kivamanyisa avanu vinji. Na vanafunsi vashemelwagwa vakristo kwa mara ya kwansa huko Kuantiokia. ²⁷Na ku nsiku isi avakuvamalago vayikhaga kihuma Kuyerusalemu mpakha Kuantiokia. ²⁸Yumo wanave yu Agabo ndiyo litawa lyakwe, wayimaga iwonensewa nu Roho kija injala khali yikhapolela kunyii yona. Iyi yapolelaga ku nsiku sa Klaudio. ²⁹Ino, avanafunsi, shila yumo shini wafanikiwagwa, valamulaga kitwala amisaada kwa vanyalukholo vini vali Kuuyahudi. ³⁰Vagahaga ndeni; valajisaga ihela kwa liwokho lya Barnaba nu Sauli.

12

¹Uluhavi ulu umfalme uherode wagolosaga ili wokho lyakwe ku vanu vamonga vini vihuma kukusanyikho ili kivalafya. ²Wamubudaga Uyakobo ukholo lwakwe Uyohana kwa upanga. ³Baada ya kilwaga kija yikivanojela Avayahudi, wamukhataga nu Petro khanji. Iyi yikhandi uluhavi lwa makhate gini gasisasa. ⁴Pini wamukhataga, wamuvikhaga mugelesa na wavikhaga ifikhosi fitai fya vasulukhari ili kimulinda, akhandi ihivilila kumutwala kwa vanu baada ya Pasakha. ⁵Upetro wavikhwagwa mugelesa, lakini amaombi gafanyikhaga kwa bidii ni kusanyikho kwa ajili yakwe kwa Nguluvi. ⁶Ulusiku pini Uherode asinalute kimuhumya, Ishilo isho Upetro akhandi agonile pakhati ya vasulukhari vavili, kuno apinyilwe amanyororo gavili, na valinsi pamwandi ya mulyango vakhandi vilinda igelesa. ⁷Lelela, umalaikha wa Mtwi ghafla wamupolelaga nu mwanga gwang'alaga mukhati. Wamutova Upetro muluvafu na kumudamusa ija, "Damula nyangu." bahene amanyororo gini akhandi apinyilwe gayawukhaga kihuma mumokho gakwe. ⁸Umalaikha wamujovala, "Fwala amenda gakho na fwala indatu sakho." Upetro wagaha ndeno. Umalaikha wamujovala, "Fwala

umwenda gwakho na unifwate."⁹Bahene Upetro wamufwataga Umalaikha na wapola kunja. Asikhayaminile shini sha gahwa nu malaikha nda ni sha kweli. Wahivaga akigaga maono.¹⁰Baada ya kishila ilindo lya kwansa ni lya uvili, vafikhaga kuligeti lya shuma na kiyinjila kiluta kumujini, lyadindukhaga lilyene kwa ajili yanave. Vapolaga kunja vayikhaga ku mtaa, baho Umalaikha wamulekhaga.¹¹Upetro pini waiyelewaga, wajovaga, "Isalisi nayamini kija Umtwa wamufilikhaga Umalaikha wakwe ili kiniwusa ku mokho ga Herode, na ku mahivililo ga vanu wona va uyahudi."¹²Baada ya kimanya aga, wayinsaga ku khaya ya Mariamu unyina wakwe Uyohana mwini yu Marko; Avakiristo vinji vawunganaga vilomba.¹³Pini wahodesaga kumulyango gwa kishuwisi, umtumishi yumonga umuhinja mwini ishemelwa Roda wayinsaga kidindula.¹⁴Pini wamanyaga kija yi shauti ya Petro, kwa ushendefu wapotwagwa kidindula umulyango; badala yakwe, wasijilaga mukhati ya shumba; na kivajovela kija Upetro ayimile pamwandi ya Mlyango.¹⁵Bahene, Vajovaga kunyakwe, "Owe uli muyasu" lakini wakhagasaga kija kweli yu mwene. Vajovaga " Uyo yu malaikha wakwe."¹⁶Lakini Upetro wayendelelaga kihodesa, na pini vadindulaga umulyango, vamwagaga na kishangala mandu. Upetro wawasisimya kwa liwokho mya mya na wavajovela inamna Umtwa shini wamupolela kihuma Kugeresha. wajovaga,¹⁷"Vajovela aga amajowo Uyakobo na vakholo lwakwe." Bahene wawukhaga waluta isehemu iynji.¹⁸Pini kukhandi paminsi, kwavesaga nuusugumafu mukhome kwa vamonga avasulukhali, kihusiana na shini shapolela kwa Petro.¹⁹Baada ya Herode kimusakula na kimwaga wavaposaga avalinsi na kivajiva vabudwe. Walutaga kihuma kuuyahudi mpakha Kukaisaria na wakhalaga uko.²⁰Uherode akhandi ni hasira kwa vanu va Tiro ni Sidoni. Valutaga kwa pamo kunyakwe. Vavesaga nuurafikhi nu Blasto umusaidisi wa mfalme, ili avatanjilise. Bahene valombaga iamani, kwa kiva inyii yanave yaposhelaga ishakilya kihuma kunyii ya mfalme.²¹Ulusiku lwini luhivililwe Uherode wafwalaga amenda ga shifalme na kikhala kushitengo shakwe sha shifalme, na wavahutubila.²²Avanu vatovaga ilyowo, "Iyi ni shauti ya nguluvi na yisili shauti ya mwanadamu!"²³Baho ghafila umalaikha wamutova, kwa kiva akhandi asikimupela Unguluvi uutukhufu; walyagwa nuutumbo na kifwa²⁴Lakini iliswi lya Nguluvi lyakulaga na kiyenela.²⁵Baada ya Barnaba nu Sauli kikhamilisa ihuduma yanave vahumaga pala vatinaga Kuyerusalemu, vamutolaga nu Yohana mwini ilitawa lya kisawa yu Marko.

13

¹Ino kulitembelya Antiokia, kukhandi na baasi ya vakuvamalago na valimu. Vakhandi Barnaba, Simeoni (mwini washemelwagwa Nigeri). Lukio wa Krene, Manaeni(munalukholo mwini asili wa danda ya Herode shiongosi wa mkoa), nu Sauli. ²Pini vakhandi vakimwanudu Umtwa na kifunga, Uroho Mtakhatifu wajovaga, "Nibagulili palubali Ubarnaba nu Sauli, vaisenje insengo yini navashemelela."³Baada ya Litembe kifunga, kilomba, na kuvikha amokho ganave kushanya ya vanu ava, vavalekhaga valute.⁴Kwa hiyo Ubarnabas nu Sauli vamupulisaga Uroho Mtakhatifu na vatetemaga kiluta Kuseleukia; Kihuma uko vashulaga kubahari kiluta kushisiwa sha Kirpo. ⁵Pini vakhandi ku mji gwa Salami, vatangasaga iliswi lya Nguluvi ku Masinagogi ga Vayahudi. Khanji vakhandi bahamo nu Yohana Umako ngaja msaidisi wanave.⁶Pini valutaga ku shisiwa shona mpakha Pafo vamwagaga umunu yumonga muhavi, Myahudi mkuvamalago wa udehi, mwini ilitawa lyakwe likhandi Bar Yesu. ⁷Umuhavi uyu wawunganaga nu Liwali Sergio Paulus, mwini akhandi munu umunya luahala. Umunu uyu wavalalikhaga Ubarnaba nu Sauli, kwa kiva wasakulaga kipulikha iliswi lya Nguluvi. ⁸Lakini Uelima "yula umuhavi" (ndeno shina ilitawa lyakwe shini lyatafairiwagwa) wavatovaga; wamujesaga kumusetusa yula uliwali apole kulihuvu.⁹Lakini Usauli mwini ishemelwa Paulo, akhandi amemilwe nu Roho Mtakhatifu, wamukhangasisaga ameho ¹⁰na wajovaga "Owe mwana wa ibilisi, umemiswe ni aina sona sa udehi nuubofu. Owe ni adui wa shila aina ya haki, Usikhalekha kusisetusa insila sa Mtwi, sini sigoloshwe, wuli ukhawesa?"¹¹Ino lelela, iliwokho lya Mtwi lili pashanya yakho, na ukhava mupofu. Usikhalyaga Ilijuva kwa muda" mara yimo inungwe ni nshii fyagwisaga kushanya ya Elimas; wayansaga kipilima pala akivalomba avanu vamulongose kwa kimukhata iliwokho. ¹²Baada ya liwali kilwaga shini shapolela, wayaminigi, kwa kiva washangasagwa kwa mafundiso kihusu Umtwa.¹³Ino Upaulo na marafiki sakwe vashulaga mumalenga kihuma Kupafo na vafikhaga Kuperge ku Pamfilia. Lakini Uyohana watinaga Kuyerusalemu. ¹⁴Upaulo nu rafiki wakwe vashulaga kihuma Kuperge na vafikhaga Kuantiokia ya Pisidia. Uko valutaga ku sinagogi ulusiku lwa Sabato na kikhala pansa. ¹⁵Baada ya kiyimba isheriya na vakuvamalago, avafiongosi va sinagogi wavafilishilaga uujumbe vija, "Vanyalukholo, nda munawo uujumbe wa kiyunula inumbula avanu panu, logoli"¹⁶Kwa hiyo Upaulo wayimaga na kivagolosesa iliwokho; wajovaga, "Avagosi va Israeli na o we vini mukimupulisa Unguluvi, pulisi. ¹⁷Unguluvi wa ava vanu va Israeli wavahagulaga avawihesu vesu na kivagaha avanu vinji pini vakhalaga ku Misri, na liwokho lyakwe kuyinulwa wavalongosaga kunja yakwe. ¹⁸Kwa makha arobaini wavafumililaga kunyikha."¹⁹Baada ya kinanga amataifa saba kunyii ya Kaanani, wavapelaga avanu vesu inyii yanave kwa uhalo. ²⁰Amatukio aga gona gapolelaga saidi ya makha mia nne na hamsini. Baada ya finu ifi fyona, Unguluvi wavapelaga avamusi mpakha Usamweli Mukuvamalago.²¹Baada ya aga, avanu valombaga umfalme, ino Unguluvi wavapelaga Usauli mwana wa Kishi, umunu wa khabila lya Benjamini, kiva mfalme kwa makha arobaini. ²²Bahene baada ya Nguluvi kumuwusa kuufalme, wamuyinulaga Udaudi kiva mfalme wanave. yikhandi ni kuhusu Udaudi kija Unguluvi wajovaga, "Namupata Udaudi mwana wa Yese kiva munu mwini ipendeswa ni numbula yangu; mwini akhasenga shila shinu shini nidobokha."²³Kihuma kulukholo lwa munu uyu Unguluvi waileta Iisraeli mkhombosi, Uyesu, ngaja shini waahidi kisenga. ²⁴Ili lyayansaga kipolela, khabila ya Yesu kiyinsa, Uyohana tangusina watangasaga uubatiso wa toba kwa vanu wona va Israeli. ²⁵Numwene Uyohana pini wa imalisisa insengo yakwe, wajovaga, 'Mukinihiva onenyu nani? one sio yula. Lakini pulisi, mwiniyinsa kunyuma yangu, nisifwaya kihudulaindatu sa magulu gakwe."²⁶Vanyalukholo, avana va lukholo lwa

Abrahamu, na vala vini khati yenyu mkimwamudu Unguluvi, ni kwa ajili yesu kija uujumbe uwu wa ukhombosi walajiswa.²⁷ Kwa vala vini vikhala Kuyerusalemu, na vatavala vanave, vasikhamumenye kwa uhalisia, na wala vasikhamumenye uujumbe wa vakuvamalago wini wuyimbwa shila Sabato; kwa hiyo vatimisaga uujumbe wa vakuvamalago kwa kumuhiga infwa Yesu.²⁸ Japokiva vasikhatipale isababu nofu kwa nfwu mukhati yakwe, valombaga Upilato amubude.²⁹ Pini vimalaga amajowo gonagini gayandikhwagwa kihusu umwene, vamuyisaga kihuma kumupishi na kimugoniya mukhaburi.³⁰ Lakini Unguluvi wamufufulaga kihuma kwa vini vafwile.³¹ Wawonekhanaga kwa nsiku nyinji kwa vala vini valutaga numwene kihuma Kugalilaya kiluta Kuyerusalemu. Avanu ava isalisi ni mashahidi va vanu.³² Ino tikivaletela ihabari i nofu kihusu iahadi sini vapelwagwa avabwana vesu.³³ Unguluvi wavikhaga iahadi isi kunyesu, avanave, ku ilyo wamufufulaga Uyesu na kimutiniya khanji ku uuhai. Ilinkhanji lyayandikhwagwa ku Saburi ya uvili: 'Owe uli Mwanangu, ineng'ana nava Wiho wakho.'³⁴ Khanji kihusu uukweli ni kija wamufufulaga kihuma vini vafwile ili kija umuvili gwakwe gusikhananjikhaga, walogola ndeni.' Nikhakupela uutakhatifu ni baraka halisi sa Daudi.³⁵ Iyi ndiyo sababu wajova khanji kusaburi iyinji, 'Usikhayitikha umutakhatifu wakho kiwaga uuwolo.'³⁶ Kwa kiva baada ya Daudi kitumishila amapensi ga Nguluvi ku shisasi shakwe, wagonaga, wagoniyagwa bahamo na vawihe vakwe, na wawagaga uunangaji,³⁷ Lakini mwini wafufulwa nu Nguluvi asikhawajile uunangaji.³⁸ Ino na imanyishe kunyenyu, vanyalukholo, kishilila umunu uyu, umusamaha gwa sambu gwahubirililwa.³⁹ Kwa mwene shila mwini ayaminile avasisiwe ihaki na majowo gona gini isheriya ya Musa nda yisavapela ihaki.⁴⁰ Ino basi muve meho kija ishinu shini valogolela avakuvamalago shisikhapolelaga kunyenyu;⁴¹ 'Lelela, omwe vini mwisala, na mulute mushangale na mufwe; kwa kiva nisenga insengo ku nsiku senyu, Insengo yini musiwesa kuiyaminu, hata nda umunu akhavayelesa.'⁴² Pini Upaulo nu Barnaba pini vawukhaga, avanu valombaga valogole amajowo aga ulusiku lwa Sabato yini yiyinsa.⁴³ Pini umukhutano gwa sinagogi pini gwasilaga, Avayahudi vinji na vaongofu avankhangafu vavafwataga Upaulo nu Barnaba, vini valogolaga nawo na vavahimisaga vayendelele ku neema ya Nguluvi.⁴⁴ Isabato yini yafwataga, ngaja mji musima gwawunganaga kipulisa iliswi lya Nguluvi.⁴⁵ Avayahudi pini vavagaga amakutano, vamekwagwa nu wifu na kilogola amajowo gini gakhana ifinu fini fyalogolwa nu Paulo na vumiliga.⁴⁶ Lakini Upaulo nu Barnaba valogolaga kwa ukhangafu na kija, 'Yikhandi ni muhimu kija iliswi lya Nguluvi lilogolwe tangusina kunyenyu. Kwa kiva mukilibunshilisa kutali kihuma kunyenyu na kiiwona kija musikhafwayile uusima wa shiluta, leleli tikhavasetushila Avamataifa.'⁴⁷ Ngaja shini Umtwa watijova, ija, 'Navavikha omwe kiva nuru kwa mataifa, kija mlete uukulusaji ku pande sona sa nyii.'⁴⁸ Amataifa pini vapulikha ili, vashendevaga na kilisufya iliswi lya Mtwu. Vinji vini vahagulwagwa kwa usima wa shiluta vayaminigi.⁴⁹ Iliswi lya Mtwu lyayenelaga inyii sona.⁵⁰ Lakini avayahudi vavalombaga vini vaihumise na vadala muhimu, khanji na vafiongosi va mji. Aga gini gafunjisa amalawo sidi ya Paulo nu Barnaba na vavatangaga kunja ya mipakha ga mji.⁵¹ Lakini Upaulo nu Barnaba vakung'unaga amankhundi mumagulu ganave. Bahene valutaga kumji gwa Ikonio.⁵² Na vanafunsi vamekwagwa nuushendefu bahamo nu Roho Mtakhatifu.

14

¹Yapolelaga mukhati ya ikonio kija Upaulo nu Barnaba vayinjilaga bahamo mukhati ya sinagogi lya Vayahudi na kilogola inamna yini ishipuga shikhome sha vanu Avayahudi na Vayunani vayaminigi.² Lakini avayahudi vini vasipulisa vavafunjisaga uluhala avamataifa na kivagaha kiva vavi sidi ya vanyalukholo.³ Ino vakhalaga huko kwa muda mukhome, vilogola kwa ukhangafu kwa ngufu sa Mtwu, kuno ihumya uusibitisho kihusu uujumbe wa neema yakwe. Wagahaga ndeni kwa kihumya iishara na maajabu fisenjwe kwa mokho ga Paulo nu Barnaba.⁴ Lakini ilieneo likhome lya mji lwabagukhanaga: baasi ya vanu vakhandi bahamo na Vayahudi, na baasi bahamo na vanandeje.⁵ Pini avamataifa na Vayahudi pini vajesaga kivashawishi afiongosi vanave kivasenjela uvi na kivatova amang'anga Upaulo nu Barnaba,⁶ valimanyaga ilyo na kisijila ku mji gwa Likaonia, Listra ni Derbe, na maeneo gini gapilime pala,⁷ na huko vahubirigi imola.⁸ Na huko ku Listra kukhandi nu munu yumo mwini akhele, asina ingufu mumagulu gakwe, mulema kihuma muutumbo wa nyina, asinajelaje kujenda.⁹ Umunu uyu wamupulikha Upaulo ilogola. Upaulo wamukhangasisaga ameho na wamwagaga kija akhandi nilihuvu lya kiponywa.¹⁰ Bahene walogolaga kunyakwe kwa shauti ya pashanya, "Yima kwa magulu gakhoo." Nu yula umunu wanyilaga kushanya na kiyansa kijenda.¹¹ Avanu pini valwagaga shini washisengaga Upaulo, vayinulaga ishauti sanave, vilogola kwa lihaja ya Kilikaonio, "amanguluvi gatiyishila kwa namna ya shibinadamu."¹² Vamushemelaga Ubarnaba "Zeu," nu Paulo "Herme" kwa kiva akhandi mlogolaji mkhome.¹³ Ukuhani wa Zeu, mwini ihekalu lyakwe likhandi kunja ya mji, waletaga ifahari lya ng'ombe na mashada ga mauwa mpakha kumulyango gwa mji, umwene na vanu vasakulaga kihumya isadakha.¹⁴ Lakini avanandeje, Ubarnaba nu Paulo, pini valipulikha ili, vademulaga amenda ganave na nyangu valutaga kunja kwa vanu, vikholo¹⁵ na kija, "Omwe vanu, kwanshi mwigaha amajowo aga? Na ose yuse ni binadamu venye hisia ngaja senyu. Tikivaletela ihabari inofu, kija musetushe kihuma ku finu ifi fini fisifwaya na kumusetushila Unguluvi mwini alihai, mwini wawumbaga imbingu, inyii ni bahari na shila shinu shini shikwali."¹⁶ Ku nyakati sini sashilaga, wavayitikhaga avamataifa kijenda ku nsila sanave vavene.¹⁷ Lakini bado, asikhawushile bila shahidi, ku ilyo wagahaga unofu na wavapelaga inonya kihuma kushanya ni nyakhata sa masao, akivamemya inumbula senyu kwa fyakilya nu ushendefu."¹⁸ Hata kwa majowo aga, Upaulo nu Barnaba kwa tabu vavasivilaga avanu kivahumisa isadakha.¹⁹ Lakini baasi ya Vayahudi kihuma Kuantikio ni Ikonio vayinsaga kivashawishi avanu. Vamutovaga amang'anga Upaulo nu kimuduluna mpakha kunja ya mji, vija akhandi wafwa.²⁰ Hata ndeno avanafunsi vakhandi vayimile kholela numwene, wadamulaga, vayinjilaga kumjini,. Ulusiku lwa uvili, walutaga Kuderbe nu Barnaba.²¹ Baada ya kifundisa imola ku mji gula na kivagaha avanafunsi vinji, vatinaga

Kulistra, mpakha Kuikoniamu, na hadi Kuantiokia. ²²Vayendelelaga kikhangaasa inafsi sa vanafunsi na kiyinulwa inumbula kuyendelela kulihuvi, wajovaga, "Lasima tiyinjile kuufalme wa Nguluvi kwa kishilila amalawo minji." ²³Pini vavabagulaga kwa ajili yanave avagosivaha wa shila kusanyikho lya vini viyamini, na vakhandi valombile na kifunga, vavakhabisigi kwa Mtwā, mwini avene vamuyaminigi. ²⁴Bahene vashilaga ku Pisidia, vafikhaga Kupamfilia. ²⁵Pini valogolaga amajowo ku Perga, vayikhaga kiluta Kuatalia. ²⁶Kihuma huko vatanaga ishipugo hadi Kuantiokia kwini vakhandi vaihumya kwa neema ya Nguluvi kwa ajili ya nsengo yini vakhandi vaikhamilise. ²⁷Pini vakhandi huko Kuantiokia, na kulikunganya ilikusanyikho lya pamo, vahumyaga itaarifa ya majowo gini Unguluvi wasenga kunyanave, na shina vavadindulilaga umlyango gwa lihuvi kwa vanu va Mataifa. ²⁸Vakhalaga kwa muda mkhome na vanafunsi.

15

¹Avanu vamonga vayikhaga kihuma Kuuyahudi na kivamanyisa avanyalukholo, vijova, "nda msitahiriwe ngaja desturi ya Musa, musiwesa kikulusiwa." ²Pini Upaulo nu Barnaba pini vakhandi na mapambano numujadala bahamo nawo, avanyalukholo valamulaga kija Upaulo, Barnaba, na vamonga kadhaa valute Kuyerusalem kwa vanandeje na vagosivaha kwa ajili ya swali ili. ³Ino, kwa kifilikhwa kwanave nilitembe, vashililaga Kufoinike ni Samaria vitangasa kusetuswa inia kwa vamataifa. Valetaga uushendefu mukhome kwa vanyalukholo wona, ⁴Pini vayinsaga Kuyerusalem, vakhalibisiwaga Nilitembe na vanandeje na vagosivaha, na vatwalaga itaarifa ya majowo gona gini Unguluvi wasenga bahamo nawo. ⁵Lakini avanu vamonga vini vayaminigi, vini vakhandi kushipuga sha Mafarisayo, vayimaga nakilogola, "ni muhimu kivatahiri na kivaamuru vaikhate isheriya ya Musa." ⁶Bahene avanandeje na vagosivaha vayimaga bahamo kuhivilila ulu ulujowo. ⁷Baada ya majadiliano matali, Upetro wayimaga na kilogola kunyanave, "Vanyalukholo mumenye kija ishitambo shinofu shini shashila Unguluvi wagahaga uluhagulo khati yenyu, kija kwa mulomo gwangu avamataifa vapulishe iliswi lya mola, na kiyamini. ⁸Unguluvi, mwini imanya inumbula, ishuhudila kunyanave, akivapela Uroho Mtakhatifu, ngaja shini wagaha kunyesu; ⁹na asikhatendile uutofauti khati yenyu na vene, isenga inumbula sanave nofu kwa lihuvi. ¹⁰Ino, kwanshi mukimujesa Unguluvi kija muvishe inira kushanya ya nsingo sa vanafunsi vini hata avawihesu vesu wala ose tisikhawesise kumstahimili? ¹¹Lakini tiyamini kija tikhakulusiwa kwa neema ya Mtwā Uyesu, ngaja shini vakhandi vashwari." ¹²Ilikusanyikho lyona lyaasisimaga pini vakhandi vakimupulisa Ubarnaba nu Paulo pini vakhandi vihumya itaarifa ya ishara na maajabu gini Unguluvi wagahaga bahamo nawo ku vanu va mataifa. ¹³Pini valekhaga kilogola, Uyakobo wajibugu kija, "Vanyalukholo nipulisi. ¹⁴Usimoni wayeleza inamna tangusina Unguluvi kwa neema wawatangaga Avamataifa ili kija ayipatile kihuma kunyanave kwa ajili ya litawa lyakwe. ¹⁵Amajowo ga vakuvamalago giyitikhana ni ili ngaja shini liyandishwe. ¹⁶Baada ya majowo aga nikhawuya na kuisenga khamji ihema ya Daudi, yini yagwa panshi; nikhayinula na kuuwusa uunangaji wakwe, ¹⁷ili kija avanu vini vasigele vamusakule Umtwa, bahamo na vanu va Mataifa vini vashemelilwe kwa litawa lyangu. ¹⁸Ndeni ndiyo shini ijova Umtwa mwini wagaha amajowo aga gini gimanyikha kihuma ensi ya pakhalā. ¹⁹Ino basi, uushawuli wangu ni, kija tisikhavapelaga itabu avanu va Mataifa vini vakimusetushila Unguluvi; ²⁰lakini tiyandishe kunyanave kija vaikwewuse kutali nuu nangaji wa sanamu, imbungulu sa ushemi, na fini fibudilwe, ni danda. ²¹Kihuma ifisasi fya vasehe kuna vanu ku shila mji vini vihubiri na kumuyimba Umusa kumasinagogi shila Sabato." ²²Ino yawonekhanaga kiva yavapendesa avanandeje na vagosivaha, bahamo nilitembe lyona, kimuhagula Uyuda mwini washemelwagwa Barsaba, nu Silas, vini vakhandi fiongosi va litembe, na kivafilikha Kuantiokia bahamo nu Paulo nu Barnaba. ²³Valiandikhaga ndeni, "Avanandeje, vagosivaha na vanyalukholo, kwa vanyalukholo va Mataifa vini vakwali Kuantiokia, Kushamu na Kukilikia, Salamu. ²⁴Tapulikha kija avanu fulani vini tisikhavapelile iamri mya iyo, vahumaga kunyesu na vavalafya kwa mafundiso gini gileta itabu munafsi senyu. ²⁵Kwa hiyo yawonekhana unofu kunyesu wona kihagula avanu na kivafilikha kunyenye bahamo na vagani vesu Ubarnaba nu Paulo, ²⁶avanu vini hatarishi mumaisha ganave kwa ajili ya litawa lya Mtwā Uyesu Kristo. ²⁷Ino namfilikha Uyuda nu Sila, ambi vakivajovela amajowo ganave ago. ²⁸Kwa kiva yawonekhanaga unofu kwa Roho Mtakhatifu na kunyesu, kutokivikha kushanya yenyu amasigo amakhome kishila amajowo aga gini gana usima: ²⁹kija musetushe kihuma ku finu fini fihumisiwa kwa sanamu, danda, ni finwa fya kipinyilisiwa, nuushemi. Nda msiivishe kutali nifi, ambi yiva unofu kunyenye. Kwa herini." ³⁰Ino basi, shini vapalankhanisiwa, vatelemushilaga Kuantiokia; baada ya kikunganiya ikhusanyikho bahamo, vatwalaga ibarura. ³¹Pini vakhandi yayimba, vashendevaga kwa sababu ya kuyinulwa inumbula. ³²Uyuda nu Sila, na vakuvamalago, vavayinulaga inumbula avanyalukholo kwa majowo minji na kivapela ingufu. ³³Baada ya kikhala kwa muda fulani uko, vapalakhaniyagwa kwa amani kihuma kwa vanyalukholo kwa vala vini vafilishwe. ³⁴[Lakini yawonekhanaga unofu Usila kisigala uko] ³⁵Lakini Upaulo na vanji vakhalaga Kuantiokia bahamo na vanji vinji, pini vamanyisaga na kihubiri iliswi lya Mtwā. ³⁶Baada ya nsiku kadhaa Upaulo wajovaga kwa Barnaba, "Na tiwuye isalisi na kivajendela avanyalukholo ku shila mji pini tahubirigi iliswi lya Mtwā, na kivaga shina vashwali. ³⁷Ubarnaba wasakulaga khamji kumutola bahamo nu Yohana mwini washemelwagwa Marko. ³⁸Lakini Upaulo wahivililaga yisikhandi unofu kumutola Umarko, mwini wavalekhaga huko Kupamfilia na asikahyendelele nawo kunsengo. ³⁹Bahene apo kwapolelaga amabishano amakhome kwa hiyo vabagulanaga, nu Barnaba wamutolaga Umarko na kishula kwa shipugo mpakha Kukipro, ⁴⁰Lakini Upaulo wamuhagulaga Usila na kiwukha, baada ya kikhabiswa na vanyalukholo kishilila ineema ya Mtwā. ⁴¹Na walutaga kishilila Kushamu na Kukilikia, ikhangasa amatembe.

16

¹Upaulo khanji pini wayinsaga Kuderbe naku Lystra; na lelela, pala pakhandi nu mwanafunsi mwini ishemelwa Timotheo, yu Mudimi mwini asawilwe numumama wa Shiyahudi mwini yu muumini nu wihe wakwe Mgiriki. ²Avanu wa Litra na Kuikoniam vamushuhudilaga unofu. ³Upaulo wamusakulaga ili ashure numwene, bahene wamutolaga na kumtahiri kwa sababu ya Vayahudi vini vakhandi kula kwani wona vamumanyaga kija uwihe wakwe Mgiriki. ⁴Pini vakhandi viluta vashilaga ku nyii na kihumya amalajiso kwa matembe ili kigapulisa amalajiso ago gini gayandishwe na vanandeje na vagosivaha huko Kuyerusalemu. ⁵Bahene amatembe gakhangasagwa kulihuvi na vini vayaminigi vayonjelelaga kwa idadi shila lusiku. ⁶Upaulo na vayine valutaga Kufirigia na Kugalatia, kwakiva Uroho wa Nguluvi wavakhanaga kihubiri iliswi huko ku jimbo lya Asia. ⁷Pini vahejelaga Kumisia, vajesaga kiluta Kubithinia, lakini Uroho wa Yesu wavakhanaga. ⁸Kwa hiyo vashilaga Kumisia vayinsaga mpakha Mji gwa Troa. ⁹Amaono gamupolelaga Upaulo pashilo, kukhandi nu munu wa Kumakedonia ayimile, akimushemela na kija "Yinsi mututanjilisa kuno Kumakedonia". ¹⁰Upaulo pini wagagaga amaono, baho taiyandalaga kiluta Kumakedonia, amenye kija Unguluvi watishemelaga kiluta kivahubilila imola. ¹¹Bahene tawukhaga kihuma Kutroa, talutaga moja kwa moja Kusamothrake, nulusiku lwini lwafwataga tafikhaga ku mji gwa Neopoli. ¹²Kihuma apo talutaga Kufilipi gwini gu gumo gwa mji gwa Kumakedonia, umji muhimu kuwilaya nuutavala wa Shirumi na takhalaga nsiku kadhaa. ¹³Ulusiku lwa Sabato, talutaga kunja ya lilyango kwa nsila ya mukhoga, isehemu yini tahivaga kambi kwiva na mahala pa kigahila amaombi. Takhalaga pansi na kilogola na vamama vini vayinsaga bahamo. ¹⁴Umudala yumo mwini ishemelwa Lidia, umugusaji wa masambalawu, kihuma ku mji gwa Tiatira, umunya kimwabudu Unguluvi, watipulisaga. Umtwa wamudindulaga inumbula yakwe na kivikha kwa kimaanisa amajowo gini galogolwagwa nu Paulo. ¹⁵Baada ya kibatiswa, umwene ni khaya yakwe yona, watijovaga ija "nda mwalwaga kija one nili mwaminifu kwa Mtwi, ino nikivalomba muyinjile na kikhala kunyangu". Wakiyilomba mandu. ¹⁶Nda ive kija, pini tikhandi tiluta amahala pa kilomba, umudala yumo mwini akhandi nilipepo lwa kimanya watanganaga nose. Wamuletelaga ifaida nyinji kwa kibashiri. ¹⁷Umudala uyu wamufwataga Upaulo bahamo nose, itova ilyowo na kija "Ava avagosi ni vatumishi va Nguluvi mwini Mukhome, vini vakivatangasisa omwe ihabari sa ukulusaji". ¹⁸Wagahaga ndeno kwa nsiku nyinji, lakini Upaulo akhaleswe nulujowo ulo, wasetukhaga munyuma na kilijovela ilishetani, "Nikikujova kwa Litawa lya Yesu umupole mukhati yakwe." Nilyene lyamupolaga na kimulekha mara yimo. ¹⁹Avatwa vakwe pini valyagaga ilihuvililo lya faida yanave lyawukha, vamukhataga Upaulo nu Sila na kivaduluna kusokho pamwandi ya vanya mamulakha. ²⁰Pini vavafisaga kwa vahigaji, vajovaga, "Ava avagosi ni Vayahudi na vileta ifujo khome ku mji gwesu. ²¹Vakivamanyisa amajowo gini siyo sheriya ose kugaposhela wala kigafwata ngaja Varumi." ²²Avanu vavayinushilaga shinyume Upaulo nu Sila, avahigaji vademulaga amenda ganave na kivayawula na kijova vatovwe nkwegu. ²³Baada ya kivashapa inkwegu nyinji, vatagagwa mugelesa na kumujova umusulukhali wa geresi kivalinda unofu. ²⁴Baada ya kiposhela iamri iyo, umusulukhali wa geresi wawatagaga ku shumba sha mukhati sha geresi na kivapinya amagulu ganave ku sehemu pini avavishile. ²⁵Uluhavi lwa shilo sha manane, Upaulo nu Sila vavesaga vilomba na kiyimba inyimbo sa kumusufya Unguluvi, kuno avafungwa avansi vakivapulisa, ²⁶Ghafla kwapolelaga ilitetemeko ilikhome na masingi ga gelesi gatetemeswagwa, amalyango ga gelesi gadindukha, na manyororo ga vafungwa wona galagalaga. ²⁷Umulinsi wa Geresi wadamulaga kihuma mumatulo na wagagaga amalyango gona ga gelesi gadindukha; bahene watolaga uupanga wakwe maana akhandi isakula kuibuda kwa kiva wahivaga avafungwa wona sha vasiga, ²⁸Lakini, Upaulo watovaga ilyowo kwa shauti khome, ija "usikhaibudaga kwa kiva wona tili mahala panu". ²⁹Umulinsi wa gelesi walombaga itala siletwe na wayinjilaga mukhati ya gelesi nyangu, itetema na kitila, wavagwililaga Upaulo nu Sila, ³⁰na kivahumya kunja ya gelesi na kija, "Vaheshimiwa, nigahe wuli ili niwese kikulusikha?" ³¹Navene vamujovalaga, "Muyamini Umtwa Uyesu nayuwe ambi wukulusiwa bahamo ni khaya yakho." ³²Valogolaga iliswa lya Mtwi kunyakwe, bahamo na vanu wona va mukhaya yakwe, ³³Umulinsi wa gelesi wawatolaga ishilo shilana kivayosa isehemu sina valemele, umwene bahamo vanu va mukhaya yakwe vabatiswagwa baho. ³⁴Wavaletaga Upaulo nu Sila mukhaya yakwe na kivabagulila ishakilya. Numwene wavesaga nuushendefu mukhome bahamo na vanu va mukhaya yakwe kwa kiva vamuyaminigi Unguluvi. ³⁵Pini yavesaga minsi, avahigaji vafilikhaga avajumbe kwa yula umulinsi wa gelesi vija, "Vayitikha vala avanu valute", ³⁶Umulinsi wa geresi wamujovalaga Upaulo kihusu amajowo ago kija, "Avahigaji vafilikhaga avajumbe nivayitishie muwushe: ino poli kunja na mulute kwa amani." ³⁷Lakini upaulo wamujovala, "Vatitovaga pavanu, avanu vini Varumi bila kutuhiga na vajovaga titajwe mugesesi; ino isalisi visakula kitihumya kwa ufiho? Hapana, yisiwesekhana, avene vavene vayinse kitihumya panu". ³⁸Avalinsi vavajovelaga avahigaji kihusu amajowo ago, avahigaji vatilaga mandu pala pini vamanyaga kija Upaulo nu Sila ni Varumi. ³⁹Avahigaji vayinsaga na kivalomba vapole kunja, na pini vavahumyaga kunja ya geresi, valombaga Upaulo nu Sila vapole kunja ya nyii yanave. ⁴⁰Kwa hiyo Upaulo nu Sila vapola kunja ya geresi vayinsa kukhaya ya Lidia. Upaulo nu Sila pini vavagaga avanyalukholo, vavayinulaga inumbula na bahene kiwukha kunja ya nyii iyo.

17

¹Na pini vashilaga ki nyii sa Amfipoli na Kuapolonia, vayinsaga mpakha kumji gwa Thesalonike kwini kukhandi ni sinagogi lya Vayahudi. ²Ngaja shini yishwali ikhawaida ya Paulo, walutaga kunyanave, na kwa muda wa nsiku sitaty sa Sabato walogolaga nawo kihusu amaandikho. ³Akhandi akivagubutulila amaandikho na kivayelesi kija, yamupasaga Ukristo alave na bahene kifufukha khanji kihuma kwa vini vafwile. Wavajovelaga, "Uyu Uyesu mwini navajovela ihabari sakwe ndiyo yu Kristo" ⁴Baasi ya Vayahudi vashawishikhaga na kiwungana nu Paulo nu Dila, bahamo na Vagiriki vini vakimutumishila unguluvi, avadala vinji avangofu ni shipuga shikhome sha vanu. ⁵Lakini baasi ya Vayahudi vini

vasiyamini, vini vamemilwe nu wifu, valutaga kusokho na kivatola avanu vamonga avaofu, vakunganiyaga uumati wa vanu bahamo, na kisababisa ifujo pamujini, bahene vaifamilaga inyumba ya Jason, visakula kivakhata Upaulo nu Sila ili kivaleta pamwandi ya vanu. ⁶Lakini pini vasikhavajile, vamukhataga Uyasoni na baasi ya vanyalukholo avansi na kivatwala pamwandi ya maofisa va nyii, vitova ilyowo, "Ava avagosi vini vasetusa inyii vafikha mpakha kuno khanji, ⁷Avagosi ava vini vakhalibiswa nu Yasoni vakiinanga isheriya ya Kaisari, vija kuna mfalme uyunji mwini ishemelwa Yesu"⁸Uumati wa maofisa va nyii pini vapulikha amajowo ago, vayinjilwagwa nu woga. ⁹Baada ya kiva sha vatola ihela ya thamani ya ulinsi kihuma kwa Yason na vanji, vavaleshelaga valute. ¹⁰Ishilo shila avanyalukholo vamufilikha Upaulo nu Sila Kuberoya. Na pini vafikhaga kula valutaga ku sinagogi lya Vayahudi. ¹¹Avanu vala vakhandi vanya luhala mandu kishila vala vanu va Kuthesalonike, kwa kiva vakhandi nuutayari wa kiposhela iliswi kwa luhala lwanave, na kilolela amaandikho shila lusiku ili kilwaga nda amajowo gini galogwelwe ndiyo shini gashwali. ¹²Bahene vinji vanave vayaminigi, kuno vakwali avadala avanya ushawishi mukhome wa Shigiriki na vagosi vinji. ¹³Lakini Avayahudi va Kuthesalonike pini vamanya kija Upaulo itangasa iliswi lya Nguluvi uko Kuberoya, valuta uko na kifunjisa na bahene kiyansa ifujo kwa vanu. ¹⁴Kwa nyangu, avanyalukholo vamtutwalaga Upaulo kwa nsila ya lisiwa, lakini Usila nu Timotheo vasigala pala. ¹⁵Vala avanyalukholo vini vamtutwala Upaulo valutaga nu wene hadi Kuathene, pini vamulekhaga Upaulo uko, vavishelaga amalajiso kihuma kunyakwe kija, Usila nu Timotheo vayinse kunyakwe nyungu shini ambi viwesa. ¹⁶Na pini akivahepelesa huko Kuathene, inumbulayakwe yakhalaswagwa mukhati yakwe kwa namna shini wayagaga inyii yimemile isanamu nyinji. ¹⁷Bahene valogonsaniyagq ku sinagogi na vayahudi vala vini vamtutumishilaga Unguluvi na kwa vala wona vini watanganaga nawo shila lusiku kusokho. ¹⁸Lakini baasi ya Vanafalsafa va Vaepikureo na Vastoiko vamukhabiligi. Na vanji vajovaga, "Shishi shini walogola uyu umulogolaji mushali? Avansi vajovaga, "iwonekha ihubiri ihabari ya nguluvi muhensa," kwa kiva ihubiri ihabari sa Yesu nuufufuwo. ¹⁹Vamtutolaga Upaulo na kimuleta Kuareopago, vija, "Tingawesa kimanya amafundiso amapya gini ukigalogola?" ²⁰Kwa kiva wuleta amajowo amapya mumakutu gesu. Ino tisakula kimanya aga amajowo gana maana nshi?" ²¹(Na vanu wona va Kuathene bahamo nu vahensa vini vali kunyanave, vitumila umuda gwanave kwa kilogola au kipulisa kihusu ulujowo lupya.) ²²Bahene Upaulo wayimaga pakhati ya vanu va Kuareopago na kija " Omwe vanu va Kuathene, nikivga kija omwe muli vanu va dini kwa shila namna, ²³Kwa kiva kwa kishila shila kwangu na kilolela ifinu fyenye fya kiabudu, nagaga amajowo gini gayandishwe ku yimi ya masabahu yenye, yija, "KWA NGULUVI MWINI ASIMANYIKHA". Ino basi, uyo mwini mukimwabudu bila kimumanya, ndiyo mwini nikivajovela omwe. ²⁴Unguluvi mwini wawumba inyii na shila shinu hini shikwali mukati, kwa kiva yu Mtwa wa mbingu ni nyii, asiwesa kikhala kumatembe gini gatendilwe na mokho. ²⁵Na khanji asitumishilwa na mokho ga vanadamu ngaja ilomba ishinu kunyanave, kwa kiva umwene yumwene akivapela avanu uusima nu utuyo ni finu ifinji fyona. ²⁶Kishilila umunu uyo, wagahaga amataifa gona na vanu vini vikhala pashanya ya nyii, na wavavishilaga inyakhati ni nsala kumaeneo gini vikhala. ²⁷Ino, yikivabidi kimusakula Unguluvi, na nda yiweseckhane vamufishile na kimupata, na kwa uhakika asili kutali nu shila yumo wesu. ²⁸Kunyakwe tikhala, tijenda na kiva nuusima wesu, ngaja ndenela umutunsi wenyu yumo wa shayiri pini vajovaga 'tili vasawa vakwe.' ²⁹Kwa hiyo nda ose tili vasawa va Nguluvi, tisipaswa kihiva kija uuwungu ni ngaja sahabu, au shaba, au mang'anga, isanamu yini yihongwelwe kwa unofu na mahiva ga vanu. ³⁰Ino, Unguluvi wasisimilaga inyakhati sila sa uyasu, lakini isalisi isakula avanu wona shila mahala vawese kitubu. ³¹Iyi ni kwa kiva avishile ulusiku lwini akhahiga inyii kwa haki kwa munu mwini wamuhagulaga. Unguluvi wahumyaga uuhakika wa munu uyu kwa shila munu pala pini vamufufulaga kihuma kwa vini vafwile. ³²Na vanu va Kuathene pini vapulikha ihabari sa kifufulwa kwa vini vafwile, avamonga vanave vamujoyangaga Upaulo, ila avansi vajovaga "Tikhakupulisa khanji kwa habari ya lujowo ulu" ³³Baada ya hapo, Upaulo wavalekha. ³⁴Lakini baasi ya vanu vawunganaga numwene vayaminigi, kuno akwali Udionisio Mwareopago, nu Mudala ishemelwa Damari na vanji bahamo nawo.

18

¹Baada ya majowo ago, Upaulo wawukhaga Kuathene kiluta Kukorintho. ²Uko wamupataga Umuyahudi mwini ishemelwa Akwila umunu wa khabila lya Ponto, umwene numudala wakwe mwini ishemelwa Prisila vayinsaga kihuma huko kuitalia, kwa kiva Uklaudia walamulaga Avayahudi wona vawushe Kuroma; Upaulo wayinsaga kunyanave; ³Upaulo wakhalaga ni kisenga insengo navene kwakiva umwene isenga insengo yini yihwanana na yavene. Avene vakhandi ni vatenda mahema. ⁴Upaulo wajiadiliana navene kusiinagogi shila lusiku lwa Sabato. Wavashawishigi Avayahudi bahamo na Vagiriki. ⁵Lakini Usila nu Timotheo pini vayinsaga kihuma Kumakedonia, Upaulo wajowagwa nu Roho kivashuhudila Avayahudi kija Uyesu ndiyo Kristo. ⁶Pini Avayahudi vamukhanaga na kumudehela, bahene Upaulo wakung'unaga umwenda gwakwe pamwandi yanave, na kivajovela, "Idanda yenye na yive pashanya ya matwe genye yumwe; One nisinahatia. Kihuma isalisi na kiyendelela, nikivalutala Avamataifa". ⁷Bahene wawukhaga kihuma pala valutaga ku khaya ya Tito Yusto, Umunu mwini akimwabudu Unguluvi. Ikha ya yakwe yili kholela ni sinagogi. ⁸Ukrispo, ushiongosi wa sinagogi bahamo na vanu va mukha ya yakwe vamuyaminigi Umtwa. Avanu vinji va Koritho wamupulisaga Upaulo pini ilogola vayaminigi na kibatiswa. ⁹Umtwa wamujovela Upaulo pashilo kwa nsila ya maono, "Usikhatilaga, lakini logola na usikhasisimaga. ¹⁰Kwa kiva one nili nowe, na kusina mwini ambi ijesa kukutova, kwa kiva nina vanu vinji ku mji ugu". ¹¹Upaulo wakhalaga uko kwa muda wa makha guma na mesi sita akivamanyisa iliswi lya Nguluvi mu vamo vamunyanave. ¹²Lakini Ugalio pini wagahwagwa mtavala wa Akaya, Avayahudi vayimaga bahamo shinyume nu Paulo na kimutwalwa pamwandi ya shitengo sha uhigo, vija, ¹³"Umunu uyu akivashawishi avanu kimwabudu Unguluvi shinyume sha sheriya". ¹⁴Pini Upaulo waisakula kilogola, Ugalio wavajovelaga Avayahudi, "Omwe Vayahudi, nda ya yive likhosa au

uuhalifu, nda yava halili kivasenjela insengo.¹⁵ Lakini kwa kiva ni maswali, gini gihusu amajowo na matawa, ni sheriya senyu, ino hiji omwe yumwe. One nisidobokha kiva muhigaji kwa habari sa majowo ago."¹⁶Ugalio wavajovaga vawushe pamwandi ya shitengo sha uhigo,¹⁷Bahene, vamukhataga Usosthene, umulongosaji wa sinagogi, vamutovaga pamwandi ya shitengo sha uhigo. Lakini Ugalio asikhahivili shini vashigaha.¹⁸Upaulo, baada ya kikhala pala kwa muda mukhome, wavalekhaga avanyalukholo na kiluta kwa shipugo Kusiria bahamo nu Prisila nu Akwila. Khabla ya kiwukha kubandari, washetaga inyele sakwe kwa kiva akhandi alapile kiva Munadhiri.¹⁹Pini vafikhaga Kuefeso, Upaulo wamulekhaga Uprisila nu Akwila pala, lakini umwene yumwene wayinjlaga kusinagogi na kilogonsaniya na Vayahudi.²⁰Pini vamujovelaga Upaulo akhale nawo kwa muda mukhome, umwene wakhanaga.²¹Lakini wawukhaga kunyanave, wavajovelaga, "Nikhatina khanji kunyenyu, nda ni ugani wa Nguluvi". Baada ya hapo, wawukhaga kwa shipugo kihuma Kuefeso.²²Upaulo pini watulaga Kukaisaria; watanaga kiluta kihunjila Iitembe Iya Yerusalemu, khanji wayikhaga pansi kwa litembe Iya Antiokia.²³Baada ya kikhala kwa muda pala, Upaulo wawukhaga kishilila amaeneo ga Galatia ni Frigia na kivayinula inumbula avanafunsi wona.²⁴Umuyahudi yumo mwini ishemelwa Apolo, mwini wasawagwa huko Mualexandria, wayinsaga Kuefeso. Akhandi nuufasaha kilogola ni hodari ku Maandikho.²⁵Uapolo akhandi awulanisiwe ku mafundiso ga Mtwi. Kwa namna shini wa ni bidiii kwa roho, walogolaga na kifundisa kwa usahihi amajowo gini gakimuhusu Uyesu, ila wamanyaga tu uubatiso wa Yohana.²⁶Uapolo wayansaga kilogola kwa ukhangafu ku hekalu. Lakini Uprisila nu Akwila pini vapulikhaga, vasengaga uorafiki numwene na vamuyelesesaga kihusu insila sa Nguluvi kwa unofu.²⁷Pini wadobokhaga kiwukha kiluta Kuakaya, avanyalukholo wamuyinulaga inumbula na kivayandishila ibarura avanafunsi vini vakwali Kuakaya ili vawese kimuposhela. Pini wavajovelaga, kwa neema yini wawatanjilisaga mandu vala vini vayaminigi.²⁸Kwa ngufu sakwe na maarifa, Uapolo wawasidigi avayahudi pavalafu iwonenisa kishilila amaandikho ya kija Uyesu ndiyo Kristo.

19

¹Yavesaga kija Uapolo akhandi kukoritho, Upaulo washilaga inyanda sa kushanya na kifikha kunyii ya Efeso, na wasakulaga avanafunsi valinga hela uko.²Upaulo wavajovelaga, "Wuli, mwaposhelaga Uroho Mtakhatifu pini mwayaminigi?"Vamujovelaga, "Hapana, tisikhawesise hata kipulisa kihusu Uroho Mtakhatifu."³Upaulo wajovaga, "Ino omwe mwabatiswagwa wuli?" Vajovaga, "Kuuubatiso wa Yohana.⁴Bahene Upaulo wajibugu, "Uyohana wabatiswagwa kwa ubatiso wa toba. Wavajovelaga vala avanu kija vipaswa kumuyamini yula mwini nda wava baada yakwe, yaani, Uyesu."⁵Avanu pini vapulikhaga ihabari iyi, vabatiswagwa kwa litawa Iya Mtwi Uyesu.⁶Na yavesaga pini Upaulo wavikhaga amokho kushanya yanave, Uroho Mtakhatifu wayinsaga kushanya yanave na kiyansa kilogola kwa lugha na kitabiri.⁷Ijumula yanave vakhandi ngaja vagosi kumi na vavili.⁸Upaulo walutaga kusinagogi walogolaga kwa ukhangafu kwa muda wa mesi gatatu. Akhandi ilongosa amajadiliano na kivakweha avanu kihusu amajowo gini gihusu uufalme wa Nguluvi.⁹Lakini Avayahudi avanji vakhandi vumu kilogola uvi na vasipulisa, vayansaga kilogola amavi kihusu insila ya Kristo pamwandi ya mauti. Basi Upaulo walekhanaga nawo na kivabagula vini viyamini kutali nawo. Nayumwene wayansaga kilogola shila lusiku kuukumbi wa Tirano.¹⁰Iyi yayendelelaa kwa makha gavili, ino wona vini vakhandi vikhalu ku Asia vapulikhaga iliswi Iya Mtwi, wona Avayahudi na Vayunani.¹¹Unguluvi akhandi igaha amatendo amakhome kwa mokho ga Paulo,¹²kija hata vatamu vaponesezagwa, ni numbula mbii savapolaga, lakini pini vatolaga ileso ni nguso sini sapolaga mumuvili gwa Paulo.¹³Lakini vakhandi vakwali avayahudi avapunga lipepo vishula kishilila ilieneo ilyo, vakilitumila ilitawa Iya Yesu kwa ajili ya matumisi ganave vavene. Vakivajovela vala vini vakhandi na mashetani mashafu; Vija, "Nikivajova muhume kwa litawa Iya Yesu mwini Upaulo akimuhubiri."¹⁴Vini vagahaga aga vakhandi vana saba va kuhani Mukhome va Shiyahudi, Skewa.¹⁵Avanyaroho nshafu vajibugu, "Uyesu nimumenye, nu Paulo nimumenye; lakini omwe va nani?"¹⁶Yula uroho mushafu mukhati ya munu wavagulushilaga avapunga lipepo na wavapotaga ingufu na kivatova. Bahene vasigaga kihuma yila ikhaya vali mbwinda na kilemesewa.¹⁷Ulujowo ulu Iyamanyikhaga kwa wona, Avayahudi na Vayunani, vini vakhalaga huko Kuefeso. Vavesaga nu woga mandu, nilitawa Iya Mtwi Iyasidigi kuheshimiwa.¹⁸Khanji, vinji va vaumini vayinsaga na kiwungamana na visihilisa amatendo amavi gini vagagahaga.¹⁹Vinji vini vakhandi vigaha uuganga vakunganiyaga ifitabu fyanave, vakifinyanya pamwandi ya shila munu. Pini avene vavasaga isamani ya finu ifyo, yikhandi fipande hamsini elfu fya hela.²⁰Bahene Iiswi Iya Mtwi Iyayenelaga kwa upana mandu kwa ngufu.²¹Ya Paulo kikhamilisa ihuduma yakwe kula Kuefeso, Uroho wamulongosaga kiluta Kuyerusalemu ishilila Kumakedonia ni Akaya; Wajovaga, "Baada ya kiva huko, yikinipasa kuyaga Irumi khanji."²²Upaulo wavafilikhaga Kumakedonia avanafunsi vakwe vavili, Utimotheo nu Erasto, vini vakhandi vamutanjilise. Lakini umwene yumwene wasigalaga Kuasia kwa muda.²³Uluhavi ulo kwapolelaga ifujo khome huko Kuefeso kihusu yila Insila.²⁴Usonara yumo ilitawa Iyakwe Dametrio, mwini watendaga ifisanamu fya hela fya nguluvi Diana, waletaga ibiashara khome kwa mafundi.²⁵Bahene wavakunganiyaga amafundi va nsengo iyo na kija, "Vaheshimiwa, mumenye kija kubiashara iyi ose tiyinjisa ihela nyinji."²⁶Mwiwona na kipulikha kija, sio panu tu Paefeso, ila ngaja Asia yona, uyu Upaulo wavasetusaga avanu vinji. Ija kija kusina amanguluvi gini gasengwa kwa mokho.²⁷Na sio tu yikwali ihatari kija ibiashara yesu yikhava yisisakulwa khanji, lakini khanji ni hekalu Iya nguluvi umudala mwini mukhome Udiana iwesa kitolwa kija asina maana. Khanji nda wawesa kiyasa uukhome wakwe, umwene mwini Uasia ninyii sikimwabudu."²⁸Pini vapilikhaga aga, vamemwaga ni hasira na kivatovela ilyowo, vija, "Udiana wa Vaefeso yu mukhome."²⁹Umji gona gwamemwaga ighasia, na vanu vasigaga bahamo mukhati ya ukumbi kwa muneno. vavakhataga avashulaji avanji nu Paulo, Igayo ni Aristariko, vini vahumaga Kumakedonia.³⁰Upaulo wasakulaga kiyinjila kumati wa vanu, lakini avanafunsi

vamusivilaga,³¹ Khanji, baasi ya maafisa va mukhoa gwa Asia vini vakhandi marafiki sakwe vmutwalilaga uujumbe kwa ngufu kimulomba asikhayinjilaga kuukhumbi wa muneno.³² Baasi ya vanu vakhandi vija ishinu ishi na vanji ulujowo lula, kwa kiva uumati wa vanu wukhandi vayalangene. Avinji vanave vasikhawesise hata kimanya kwa nshii vayinsaga bahamo.³³ Avayahudi vamuletaga uiskandi kunja ya umati wa vanu na kumuvikha pamwandi ya vanu. Uiskandi wahumyaga iishara kwa mokho gakwe kihumya amaeleso kwa vanu.³⁴ Lakini pini vamanya kija umwene yu Muyahudi, wona vatovaga ilyowo kwa shauti yimo kwa muda wa saa sivila, "Udiana ni mukhome wa Vaefeso."³⁵ Baada ya karani wa mji kuusisimya uumati, wajovaga, 'Omwe vagosi va Vaefeso, yu nani mwini asimenye kija umji ugu gwa Efeso ni mtunsaji wa hekalu lya Diana mukhome ni yila ipicha shini yagwisaga kihuma kushanya?'³⁶ Kiwona Basi kija amajowo aga gasikhawesekhana, vipaswa kiva nuutulifu na musikhagahaga shoshona nyangu.³⁷ Kwa kiva mwavashemela avanu ava hapa pamahakama vini vasili vahiji va hekalu wala si vanya kumkufuru unguluvi wesu umudala.³⁸ Kwa hiyo, ngaja Udemetrio na mafundi vini valipamo numwene vana mashitaka sidi ya munu yeyona, imahakama sili mwasi na maliwali vakwali. Na valetwe pamwandi ya shauri.³⁹ Lakini nda owe usakule shoshona kihusu amajowo aganji, vakhashughulikiwa kushikha halali.⁴⁰ Kwa kweli tili kuhatari ya kihigwa kihusu ighasia ulusiku ulu. Kusina sababu ya mashafukho aga, na tisikhava nuuweso wa kigayeleso.⁴¹ Baada ya kilogola aga, wavapalakhaniyaga avamakutano.

20

¹Baada ya fujo kisila, Upaulo wavashemela avanafunsi na kivayinula inumbula. Bahene na kivahwesa kiluta Kumakedonia.² Numwene pini akhandi ishila kumakoa ago na akhandi akivayinula inumbula avaumini, wainjilaga Kuuyunani.³ Baada ya mwene kiva pala kwa muda gwa mesi gatatu, umupango gwasengwagwa sidi yakwe na Vayahudi pini akhandi kholela kishula kwa nsila ya bahari kiluta Kushamu, bahene yabidigi kitina kishilila Kumakedonia.⁴ Vini vaandamanaga numwene hadi Kuasia vakhandi Usopatro, mwana wa Pirho kihuma Kuberea; Uaristariko nu Sekundo, wona kihuma avamini va Kuthesalonike; Ugayo wa Kuderbe; Utimotheo' Utikiko nu Trofimo kihuma Kuasia.⁵ Lakini avanu ava shavalongola na vakhandi vakitihepeleso kula Kutroa.⁶ Kwa nsila ya Bahari kihuma ku Filipi baada ya nsiku sa makhate gini gaponyeswe uusasos, na ku nsiku sisanu tikhavafishila huko Kutroa. Takhalaga huko kwa nsiku saba. Hata ulusiku lwa kwansa lwa juma, pini tikhangiki tungene bahamo ili kuumenya umukhate, Upaulo walogolaga na Vaumini. Akhandi ipanga kiwukha ulumulwawunjine, bahene wayendelelaga kilogola hadi ishilo sha mandu.⁸ Kukhandi ni tala nyinji ku shumba sha pashanya pini tikhandi titangene bahamo.⁹ Kudirishi akhandi akhele umudimi yumo ilitawa lyakwe Utiko, mwini wafunwagwa nu tulo tusito. Hata Upaulo pini akhandi ilogola kwa muda mukhome, umudimi uyu, kuno agonile, wagwa pansu kugorofa lya utatu waholwagwa kuno afwile.¹⁰ Lakini Upaulo wayikhaga pansu, waigolosaga umwene yumwene kusha ya yakwe, wamumanyaga. Bahene wajovaga, "Musikhakhataga itamaa, kwa kiva ali musima."¹¹ Bahene watanaga khandi kughorofa na waumenyaga umukhate, walya. Baada ya kilogola nawo kwa muda mukhome mpakha palwenshelo, wawukhaga.¹² Vamukhataga yula umudimikuno ali musima vafarikhaga mandu.¹³ Ose yuse talongolaga pamwandi ya Paul kwa shipugo na taluta Kuaso, pini ose tapangaga kumutola Upaulo uko. Ishi ndio shini umwene yumwene wasakulaga kisenga, kwa kiva wapangaga kiluta kishilila inyii inyum.¹⁴ Pini watifishilaga uko Kuaso, tamutansaga Kushipugo talutaga Kumitilene.¹⁵ Bahene ose tavikhagwa kihuma uko nu lusiku lwa uvili tafikhaga kulubali lwa uvili lwa shisiwa sha Kio. Ulusiku lwini lwafwataga, tavalomaga ishisiwa sha Samo, na pamulawu njine tafikhaga inyii ya Mileto.¹⁶ Kwa kiva Upaulo akhandi alamwile kishula kishilila Kuefeso, ili kija asikhatumilaga umuda gogona Kuasia; kwa kiva akhandi ni nyangunyangu kiwahi Kuyerusalemu kwa ajili ya sikukuu ya pentekoste, nda yafwaya umwene kigaha ndeno.¹⁷ Kihuma Kumileto wafilikha avanu mpakha Kuefeso na wavashemelaga avasehe Valitembe.¹⁸ Pini vafikhaga kunyakwe, wavajovelaga, omwe yumwe mumenye kihuma ulusiku lwa kwansa pini nakhandyaga panu Paasia, shini nikhandi kunyenyu luhavi lona.¹⁹ Namusenjela Umtwa kwa unyenyekefu wona na kwa manyosi, na malawo gini ganiyagaga one kwa hila sa Vayahudi.²⁰ Mumenye inamna shini naisivilaga kitangasa kunyenyu ishinu shoshona shini shikhandi shamuhimu, na shini one navamanyisaga pavalafu na khandi kiluta khaya kwa khaya.²¹ Mumenye shini one nayendelelaga kivasimila Avayahudi na Vayunani kihusu itoba kwa Nguluvi nilihuvi kishilila kwa Mtwawa wesu Uyesu.²² Ino, leleli, one, kuno nikimupulisa Uroho Mtakhatifu kiluta Kuyerusalemu, nisikhagamanyaga amajowo gini gakhapolela one uko,²³ ila kwa kiva Uroho Mtakhatifu akinishuhudila one kushila nyii na ijova kija amanyaroro ga malawo ndifyo fini fikinihepeleso.²⁴ Lakini one nisikhahivilile kija amakhalo gangu ni kwa nsila yeyona ya thamani kunyangu, ili niwese kimala ulujendo lwangu ni huduma yini naposhelaga kihuma kwa Mtwawa Uyesu, kiishuhudila imola ya neema ya Nguluvi.²⁵ Ino, leleli, nimenye kija wona, muvamo wa vala vini nalutaga kivahubiri Uufalme, musikhaniyaga uweni khandi.²⁶ Kwa hiyo nikivashuhudila ineng'ana iyi, kija nisina hatia kwa danda ya munu yeyona.²⁷ Kwa kiva asikhaisivila kivatangasisa amapensi ga Nguluvi.²⁸ Kwa hiyo muve meho ku omwe yumwe, na kushipuga shoshona shini Uroho Mtakhatifu wavavikha omwe kiva valelelaji. Muve meho kulidima ilikusanyikho lya Mtwawa, lini waligulaga kwa danda yakwe yumwene.²⁹ Nimenye kija baada ya kiwukha kwangu, imbwa sa mumahakha sikhayinjila kunyenyu, na musikhashiwonelaga ulusungu ishipuga.³⁰ Nimenye kija hata muvamo munyenyu yumwe baasi ya vanu vakhayinsa na kilogola amajowo ga kivayasa, ili kivakweha avanafunsi vavafwate avene.³¹ Ino muve meho. Kumbushi kija kwa makha gfatatu nisikhaleshile kivamanyisa shila yumwe wenyu kwa manyosi pashilo na paminsi.³² Na ino one nivatawule kwa Nguluvi, na kwa liswi lya neema yakwe, lini likivabagu; na kivapela uuhalo bahamo nawo wona vini vavishilwe tayari kwa Nguluvi.³³ Nisikhadobweshe ihela, isahabu, aua menda.³⁴ Mumenye omwe yumwe kija amokho aga ganipela amahitaji gangu yune na mahitaji ga vala vini vakhandi bahamo none.³⁵ Kumajowo gona

navapelaga umfano wa namna shini yipasa kivatanzilisa avabofu kwa kisenga insengo, na shini mupaswa kikumbukha amajowo ga Mtwu Uyesu, amajowo gini umwene yumwene wajovaga: "Ni bora kihumya kuliko kiposhela."³⁶Baada ya kilogola inamna iyi, wafugama walomba bahamo navene.³⁷Wona vakholaga mandu na kimugwilila Upaulo pansingo na kimubusu.³⁸Vasugumiswagwa saidi ya gona kwa sababu ya shila shini akhandi alogwele, kija shiluta vasikhawaga uweni wakwe khanji. Bahene vamusindilisaga kumerikebuni.

21

¹Pini tikhandi tilekhene navene, na tishula mubahari, tafikha moja kwa moja kunyii ya Kosi, numulawu njine tafikhaga inyii ya Rodo, na kihuma uko tafikhaga kunyii ya Patara.²Pini tapataga ishipugo shini shilowokha kiluta Kufoinike, tatanaga tashulaga.³Pini tafikhaga pamwandi ya shisiwa sha Kipro, tashilekhaga ulubali lwa kushoto, tashula hadi Kusiria, tavikha inanga kunyii ya Tiro, kwa kiva uko ndio kwini ishipugo shikhandi shigawulwe ishehena yakwe.⁴Baada ya kivaga avanafunsi, takhala huko nsiku saba, Avanafunsi ava vamujovala Upaulo kishilila kwa Roho kija asikhakhanyaga Kuyerusalemu.⁵Hata pini tatimisaga insiku sila, ose tawukhaga kiluta lwezu. Wona bahamo, na vadala vanave na vanishe vanave, vatisindilisaga ku nsila sesu mpakha pini tapolaga kunjaa ya nyii.⁶Bahene tafugamaga kumwani, talombaga, tahwesaniya shila yumo. Tatana ishipugo, uko na vene vatina kukhaya yanave khanji.⁷Hata pini tamalaga ulushulo lwezu kihuma Kutiro, tafikhaga kutolemai. Pala tahunjilaga avanyalukholo, na kikhala nawo kwa lusiku lumu.⁸Ulwamulawu njine tawukhaga talutaga Kukaisaria. Ose tayinjila kukhaya ya Filipo, umuhubiri wa mola, mwini akhandi yumo wa vala saba, ose takhala bahamo numwene.⁹Umunu uyu akhandi na vahinja vatai mabikira vini vatabirigi.¹⁰Baada ya kikhala huko kwa siku silinga, wayikha kihuma Kuuyahudi umukuvamalago yumo mwini ishemelwa Agabo.¹¹Umwene wayinsaga kunyesu na wagutolaga umukhanda gwa Paulo. ku ugo waipinyaga amagulu na mokho gakwe yumwene na kija, "Uroho Mtakatifu ija ndeni," Avayahudi va Kuyerusalemu vakhamupinya umunu umunya mukhanda ugu, na vene vakhamutawula mumokho ga vanu va mataifa."¹²Pini tapulikhaga amajowo ago, ose na vanu vinivakhandi vikhala amahala pala tamulombaga Upaulo asikhatanaga kiluta Kuyerusalemu.¹³Bahene Upaulo wajibugu, "Mwigaha nshii, mwikhola na kunikhatasa inumbula yangu? Kwa kiva nilitayari, siyo tu kipinywa, lakini khanji kifwila huko Kuyerusalemu kwa ajili ya litawa lya Mtwu Uyesu."¹⁴Kwa kiva Upaulo asikhasakwile kushilikishwa, talekhaga na kija," Ino uugani wa Mtwu usenjeshe."¹⁵Baada ya nsiku isi, tatolaga amafukho gesu na tatanaga Kuyerusalemu.¹⁶Baasi ya vanafunsi kihuma Kukaisaria khanji vafwatanaga nose. Vamuleta umunu yumo mwini ishemelwa Mnasoni, umunu wa Kukirpo, umwanafunsi wa pakhala, mwini takhalaga numwene.¹⁷Pini tikhandi Kuyerusalemu, avanyalukholo vatiposhelaga kwa ushendefu.¹⁸Ulwamulawu njine Upaulo walutaga bahamo nose kwa Yakobo, na vagosivaha wona vini vakhandi vakwali.¹⁹Baada ya kivahunjila, wavapelaga itaarifa yimo baada ya yinji ya majowo gini Unguluvi gini wagasenga muvamo va mataifa kwa kishilila ihuduma yakwe.²⁰Pini vapulikhaga ago, vamusufyaga Unguluvi, na vamujovalaga, "Ukilwaga, avanyalukholo, kuna maelfu valinga vayamini muvamo va Vayahudi. Avene wona vana niya ya kikhata isheriya."²¹Vajovelwa kihusu owe, kija wumanyisa Avayahudi vini vikhala pakhati ya mataifa kilekhana nu Musa, na kija ukivajovela vasikhavatahirigi avanave, na vasikhafwataga idesturi sa pakhala.²²Tipaswa tigahе nshii? Bila shaka vakhapulikha kija owe wayinsa.²³Ino gaha shila ose shini tikikuvovela isalisi: tinawo avanu vatai vini vavikha iahadi.²⁴Vatola avanu ava na uiyose yuwe bahamo nawo, na uvahombele igharama sanave, ili vawese kikhasa amatwe ganave. Bahene shila yumo apate kimanya kija amajowo gini vajovela kihusu owe ni ga udehi. Vakhaumanyisa kija owe khanji wufwata isheria.²⁵Lakini kwa habari sa mataifa vini vava vaumini, tayandikhaga na kihumya amalajiso kija vipaswa kuikwewusa ni finu fini fyahumisiwa isadakha ku sanamu, ni danda, na kihumana na shila shini shabudwa, na vaikwewuse nuushemi."²⁶Bahene, Upaulo watolaga avagosi, nulusiku lwa uvili, vaivalasaga vavene bahamo nawo, wayinjilaga Mulitembe, kitangasa ishipindi sha nsiku sa kuivalasa, mpakha isadakha yiniyihumisiwa kwa ajili ya shila yumo wanave.²⁷Insiku iso saba pini sahejelaga kimalisikha, vamonga va Vayahudi kihuma Kuasia vamwagaga Upaulo Kulitembe, na avamakhutano vakhalalaga, na vamugolosesaga amokho.²⁸Vakhandi vitova ilyowo, "Avanu va Israeli, titanjilisi. Uyu yu yula umunu mwini imanyisa avanu shila mahala amajowo gini ni shinyume na vanu, isheriya, na mahala panu. Khanji wavaleta avayunani kulitembe na kipananganga amahala panu apanofu."²⁹Kwa kiva pamwaandi vakhandi vamwajile Utrofimo Umuefeso ali bahamo numwene kumjini, navene vahivaga kija Upaulo vamuleta kulitembe.³⁰Umji gona gukhandi numushangalo, na vanu vasigaga bahamo na kimukhata Upaulo. Vamuhumya kunja ya Litembe, na malyango baho gadindwagwa.³¹Pini vakhandi vijesa kimubuda, ihabari samufishilaga umukhome wa lijeshi lya ulinsi kija Iyerusalemu yona yikhanda yimemile ifujo.³²Umuda gugo wavatolaga avasulukhali na majemaderi wausijilaga uumati. Pini Avanu vamwagaga umukhome wa majeshi nu musulukhali, valekhaga kimutova Upaulo.³³Bahene umukhome wa jeshi wahejelaga na wamukhata Upaulo, na walamulaga apinywe amanyororo gavili. Wamuposaga umwene yunani na wagaha nshii.³⁴Vamonga va vanu kuumati vakhandi vilogolovyaniya ishinu ishi na vanji vinji. kwa kiva ujemedari asikhawesise kivajovela shoshona kwa sababu ya lila ilyowo, walamulaga Upaulo aletwe mukhati ya ngome.³⁵Ino pini wafikhagaga kungasi, watolwagwa numusulukhali kwa sababu ya fujo sa umati.³⁶Kwa kiva uumati wa vanu vamufwataga na kiyendelela kitova ilyowo, "Muwusi uyu!"³⁷Upaulo pini akhandi ilewta mukhati ya ngome, vamujovalaga umukhome wa jeshi, "Niwesa kukujovela ishinu?" Yula umukhome wa jeshi wajova, "Wuli wulogola Shiyunani?"³⁸Wuli, owe usili yula Mmisiri mwini pamwaandi walongosaga uuasi na watolaga avahiji elfu nne kunyikha?"³⁹Upaulo wajovaga, "One nili Muyahudi, kihuma kunyii ya Tarso ya Kukilikia. One nili raia wa nyii nimanyikha. Nikivalomba , muniyitishe nilogole na vanu."⁴⁰Uluhavi ujemedari pini

wamupelaga iruhusa, Upaulo walogolaga pangasi na wahumyaga iishara kwa vanu kwa liwoko lyakwe. Pini kwavesaga kulimyya mandu, walogolaga nawo kwa Shiebrania. Wajovaga,

22

¹Vanyalukholo na vawihesu vangu, pulisi uutetesi wangu wini ambi nikiugaha kunyenyu isalisi." ²Avamakutano pini vapulikha Upaulo ilogola navena kwa shiebrania, vasisimaga. Waja, ³One nili muyahudi, nasawa kunyii ya Tarso ilienewo lya Kukilikia, ila napataga ielimu kunyii iyi, pagulu ga Gamalieli. Namanyiswagwa kilingana ni nsila inofu sa sheriya sa vawihesu vesu. One nina bidii ya Nguluvi, ngaja omwe wona shini mshwali ineng'ana. ⁴Navalafyaga kwa nsila iyi mpakha kifwa; navapinya avagosi na vadala na kivataga mugelesa. ⁵Hata ukuhani mukhome wa vagosivaha wona viwesa kihumya uushahidi kija naposhelaga ibarura kihuma kunyanave kwa ajili ya vanyalukholo vini vali Kudameski, kunyangu one kishula kiluta uko. Yikhandi nivatele avanu Kuyerusalemu va nsila yila ili vapinywe na kitowa. ⁶Yapolelaga kija pala pini nikhandi nishula nihejelele Kudameski, umuda gwa paminsi ghafla umwanga mukhome gwapolelaga kushanya gwayansa kunimulikha. ⁷Nagwa pansi na kipulikha ishauti yikinijovela, 'Sauli, Sauli kwanshi Ukinikhalasa?' ⁸Najibugu, 'owe yu nani, Mtwaz?' Wanjovela, 'One yu Yesu Mnazareti, mwini owe wamukhalaga.' ⁹Vala vini vakhandi none vagwagaga umwanga, ila vasikhapulishe ishauti ya yula mwini ilogola none. ¹⁰Najovaga, 'Nigahe nshii, Mtwaz?' Umtwa wanjovela, 'Yima na uyinjile Kudameski; huko ambi wujovelwa shila shinu shini wupaswa kushisenga.' ¹¹Nisikhawesise kilolela kwa sababu ya lumulikho lwa mwanga gula, bahene nalutaga Kudameski kwa kilongoswa na mokho ga vala vini vakhandi none. ¹²Uko natanganaga nu munu mwini ishemelwa Anania, akhandi munu mwini akhete isheriya na mwini iyaminikha pamwandi ya Vayahudi wona vini vikhala uko. ¹³Wayinsaga kunyangu, wayimaga pamwandi yangu, na kija, 'Kholo lwangu Sauli, upate kilolela.' Kwa muda gugula namwagaga. ¹⁴Wajovaga, 'Unguluvi wava wihesu vesu wakuhagula owe uwese kimanya uugani wakwe, kimwaga yula umunya haki, na kipulikha ishauti yini yihuma kumulomo gwakwe. ¹⁵Kwa kiva ambi wiva shahidi kunyakwe kwa vanu wona kugini ukigaga na kugapulikha. ¹⁶Ino kwanshi wuhepelesa? Damula, ubatiswe, uyose isambi sakho, ukilishemela ilitawa lyakwe.' ¹⁷Baada ya kitina Kuyerusalemu, na pini nikhandi nisali mukhati ya litembe, yapolelaga kija napelwagwa amaono. ¹⁸Namwagaga akinijovela, 'gaha nyangu na uhume Kuyerusalemu nyangu, kwa kiva vasikhayitika uushuhuda wakho kihusu one.' ¹⁹Najovaga, 'Mtwaz, avene vavene vamenye navapinyaga kugeresha na kivatova vala vini vayaminigi ku shila sinagogi. ²⁰Ni danda ya Stephano ushahidi wakho pini yakunulwagwa, One khanji nikhandi niyimile kholela na kiyitikha na nikhandi nilinda amenda ga vala vini vamubudaga. ²¹Lakini wanjovela, 'Luta, kwa kiva one nisikufilishe ulute kutali kwa vanu va mataifa.' ²²Avanu vamuyitikha alogole kihusu iliswi ili. Lakini panyuma watansaga ishauti na kija, 'muwusa umunu uyu kunyii: kwa kiva yisili unofu akhale.' ²³Pini vakhandi vitansa ishauti, na kitaga amenda ganave na kitaga amankundi kushanya, ²⁴ujemedari mukhome wajovaga Upaulo alwete pangome. Wajovaga aposwe kuno itowa amajeledi, ili umwene yumwene amanye kwa nshi vakhandi vitova ilyowo ndenela. ²⁵Hata pini vakhandi vapinyilwe kwa ngalawo, Upaulo wamujovela yula uakida mwini ayimile kholela numwene, 'Wuli! ni haki kunyenyu kimutova umunu mwini Mrumi na bado asinahijwe?' ²⁶Yula uakida pini wapulikha amajowo aga, waluta kwa jemedari mukhome na kimujovela, ija, 'Wusakula kigaha nshii? Kwa kiva umnu uyu ali mrumi.' ²⁷Ujemedari mukhome wayinsa na kimujovela, 'Nijovela, wuli owe uli raiya wa Kurumi?' Upaulo wajova, 'Ndiyo.' ²⁸Ujemedari wajibugu, 'Ni kishilila ishiasi shikhome sha hela bahene napataga uuraiya.' Lakini Upaulo wamujovelaga, 'One nilimrumi wa kisawa.' ²⁹Bahene vala vini vakhandi tayari kiluta kimuposa vawukha na kumulekha umuda guko. Nu jemedari yumwene watila, pini wamanya kija Upaulo ali Mrumi, na kwa kiva apinyilwe. ³⁰Ulusiku lwini lwafwataga, ujemedari mukhome wasakulaga kimanya uukweli kihusu amasitakha ga Vayahudi sidi ya Paulo. Bahene wamudindula ififungoo fyakwe wavajovaga avakhome va makuhani ni barasa lyona litangane. Wamuleta Upaulo pansi, na kumuvikha pakhati yanave.

23

¹Upaulo wavalolelaga moja kwa moja avanu va barasa na kija, 'Vakholo lwangu, nakhala pamwandi ya Nguluvi kwa mahiva manofu mpakha ndeni ineng'ana.' ²Ukuhani mukhome Anania wavajovaga vala vini vayimile kholela numwene vamutove umtwe gwakwe. ³Bahene Upaulo wavajovela, 'Unguluvi asikutove owe, ulubupa lwini lupashilwe ichokaa. Ukhele ukinihiga kwa sheriya, nayuwe wijova nitowe shinyume sha sheriya?' ⁴Vala vini vakhandi vayimile kholela numwene wajovaga, 'Ndeni ndiyo shini ukimuliga ukuhani mukhome wa Nguluvi?' ⁵Upaulo waja, 'vakholo lwangu, one nanisimenye kija yu kuhani mukhome. Kwa kiva yiyandishwe, usikhalogola uvi kwa mtavala wa vanu vakho.' ⁶Upaulo pini walwagaga kija ulubali lumo lwa barasa ni Masadukhayo na vanji Mafarisayo, vatansaga ishauti na kija, 'vakholo lwangu, one nili Mfarisayo, mwana wa Mfarisayo. Kwa sababu iyi nihuvilila kwa ukhangafu uufufuwo wa vini vafwile wini nihigwa nawo.' ⁷Pini wagalogolaga aga, amalumbano makhoma gapolelaga Kuvamafarisayo na Masadukhayo, numukutano gwabagukhanaga. ⁸Kwa kiva Amasadukhayo vija kusina uufufuwo, umalaikha wala kusina uroho, ila Amafarisayo vija aga gona gakuwili. ⁹Ifujo khome yapolelaga na vamonga va vaandishi vini vakhandi lubali lwa Mafarisayo vayima na kijadili, vija, 'tisashaga shoshona shivi kwa munu uyu. Wuli nda uroho au umalaikha walogola numwene?' ¹⁰Pini kwapolelaga ihoja khome, umukhome wa majeshi watilaga kija Upaulo angashinjwa fipande fipande na vene, bahene walamulaga avanajeshi vayinshe pansi na kimutola kwa ngufu kihuma kwa vajumbe va barasa, na kimuleta kungome. ¹¹Ulusiku lwini lwafwataga umtwa wayimaga kholela numwene na kija, 'Usikhatilaga, kwa kiva wanishuhudila Kuyerusalemu, ino ukhahumya uushahidi khanji Kuroma.' ¹²Pini kwasha, vamonga va vayahudi

wagahaga iliagano na kishemela ilaana kunyanave vavene: vajovaga kija ambi vasilya wala king'wa shoshona mpakha pini ambi vakimubuda Upaulo. ¹³Kukhandi na vanu saidi ya arobaini vini vagahaga injama iyi. ¹⁴valutaga kwa vakhome va makuhani na vagosivaga na kija, "Taivikha yuse kulaana khome, tisikhalisaga shoshona mpakha pini ambi tikimubuda Upaulo. ¹⁵Ino, ibarasa ibarasa limujovele ujemedari mukhome amulete kunyenyu, ngaja kija mulamusa ilikhosa lyakwe kwa unofu. Kunyesu ose tili tayari kumubuda khabla asinayinse panu." ¹⁶Lakini umwna wa mame nu Paulo wapulikhaga kija kuna njama, walutaga wayinjalaga mukhati ya ngome na kumujovela Upaulo. ¹⁷Upaulo wamushemelaga uakida yumo vajovaga, "Mutoli umudimi uyu kwa jemedari; kwa kiva ana liswi lya kumujovela." ¹⁸Basi uakida wamutolaga yula umudimi wautwalaga kwa jemedari mukhome wamujovelaga, "Upaulo yula umufungwa wanishemelaga isakula nikuletele umudimi uyu kunyakho. Ana liswi lya kukujovela." ¹⁹Yula ujemedari mukhome wamukhataga kwa liwokho waibagulaga numwene kulubali, na wamuposaga, "Shinu shishi shini wusakula kunijovela?" ²⁰Umudimi yula wajovaga, "Avayahudi vapatana kukulomba umulete Upaulo pamulawu ku barasa ngaja kija visakula kipata ihabari sakwe kwa unofu mandu. ²¹Ino owe usikhayitikhaga kwa kiva avanu saifi ya arobaini vakimuvenda. Vaipinyile kwa laana, vasilya wala kingwela mpakha pini ambi vakimubuda. Mpakha ndeni vali tayari, vihepelesa ishibali kihuma kunyakho." ²²Basi yula ujemedari mukhome wamulekhaga umudimi alute lwakwe, baada ya kumulajisa "usikhamujovelaga umunu yeyona kija wanijovela aga." ²³Wavashemelaga amaakida vavili wavajovela vayandari avasulukhali mia mbili kiluta Kukaisaria na avasulukhali avatana farasi sabini, na avanya malala mia mbili, ambi muwukha isamu ya utatu ya pashilo. ²⁴Wavajovela kivikha avanyama tayari mwini Upaulo ambi akimutumila na kimutola salam kwa Feliki Gavana. ²⁵Wayandikhaga ibarura kwa namna iyi, ²⁶Klaudio Lisia kwa Liwali mtukufu Feliki, salamu. ²⁷Umunu uyu wakhatagwa na vayahudi vakhali kholela kumubuda, bahene nalutaga bahamo nishikhosi sha vasulukhali namukulusa, pini natataga ihabari kija umwene yu raia wa shirumi. ²⁸Nikhandi nisakula kimanya kija kwanshi vamusitakha, bahene namutwalaga kubarasa. ²⁹Nawonaga kija akhandi asitahishilwe kwa ajili ya maswali ga sheriya yanave, wala asikhasitahishilwe iliswi lyolyona lya kufwaya kimubuda wala kumupinya. ³⁰Bahene yamanyikhaga kunyangu kija kuna njama sidi yakwe, bahene nyangu namufilikhaga kunyanave, na kivalajisa vini vakimusitakha khanji valete amasitakha sidi yakwe pamwandi yakho. Vahwesaniyaga. ³¹Bahene vala avasulukhali vapulisaga iamri: vamtolaga Upaulo vamtutwalaga hata kuantipatri pashilo. ³²Ulusiku lwini lwafwataga, avasulukhali vinji vavalekhaga vala avatana ifarasi value bahamo nu umwene, navene vatinaga lwanave kungome. ³³Na vatana farasi pini vafikhaga Kukaisaria, na kumupela uliwalu yila ibarura, vamuviikhaga Upaulo pamwandi yakwe. ³⁴uliwali pini waiyimbaga ibarura, wamuposaga Upaulo wamumililaga lijimbo lishi; pini wamanyaga yumunu wa Kukiliali, ³⁵wajovaga,; ambi Nikikupulikha owe pini ambi viyinsa vala vini vakikusitakha," walamulaga avishwe kuikulu ya Herode.

24

¹Baada ya nsiku sisano, Uanania kuhani mukhome, baasi ya vagosivaha na mlogolaji yumo mwini ishemelwa Tertulo, valutaga pala. Avanu ava valetile amasitakha sidi ya Paulo kwa gavana. ²Upaulo pini wayimaga pamwandi ya gavana, Tertulo wayansaga kimusitakha na kilogola kwa gavana, "kwa sababu yakho tina amani khome; kwa maono gakhole gileta amageusi amanofu ku taifa lyesu; ³ino kwa luhonjeso lyona tiposhela shila shinu shini ukishisenga, Wasalaam umuheshimiwa Feliki. ⁴Lakini nisikhakukhatasaga mandu, nikulombe amajowo amadodo kwa fadhila sakho. ⁵Kwa kiva tamupata umunu uyo umukholofi, na isababisa Avayahudi wona kiasi padunia. Khanji yu mlongosaji wa makhanisa ga Vanazorayo. (Fwatilila: Isehemu ya majowo ga msholela ugu 24: 6 ⁶Na khanji wajesaga kuliponya ihekalu uuvi inontikimukhata., ukusina munakala inofu sapakhala). (Fwatilila: Umusholela ugu ⁷Ulisiasi, afisa, wayinsaga na wamtolaga kwa ngufu mumokho gesu., gukusina munakala inofu sa maandikho ga pakahala). ⁸Nda umupose Upaulo kihusu amajowo aga, hata ungawesa kimanya kwa shinu shishi tamusitakha." ⁹Avayahudi na vavene vamusitakha Upaulo, vija kija aga amajowo gakhandi ga kweli. ¹⁰Uliwali pini wamunjalaga iliwokho ili Upaulo alogole, Upaulo wajibugu, "Nimenye ya kija kwa makha minji wava mulamulaji wa taifa ili, na nina ushendefu kuiyelesa yune kunyakho. ¹¹Wuwesa kuihakikisa kija sisishilile insiku saidi ya kumi na mbili kihuma pini natanaga kiluta kiabudu Kuyerusalemu. ¹²Na pini vaniyagaga kuhekalu, nsikhadalikhene nu munu yeyona, na nisikhagahile ifujo kumukutano, wala mumasinagogi wala mukhati ya mji; ¹³na wala vasiwesa kihakikisa kunyakho amasitakha gini visitakha sidi yangu. ¹⁴Ila niyitikha ili kunyakho, ya kija kwa nsila yila yini vakiishemela sehebu, kwa nsila yiyo nikimutumishila Unguluvi wa vawihesu vesu. One nili mwaminifu kwa gona gini gwakwali ku sheriya na maandikho ga vakuvamalago. ¹⁵Nina ukhangafu wuwula kwa Nguluvi wini hata avo navene vakiuhepelesa, kuyinsa kwa ufufuwo wa vini vafwile, kwa wona avanya haki na vina vasina haki; ¹⁶na kwa ili, nisenga insengo ili nive ni samira yini yisina hatia pamwandi ya Nguluvi na pamwandi ya vanu kishilila amajowo gona. ¹⁷Ino Baada ya makha minji nayinsa kileta umsaada kwa taifa lyangu ni sawadi ya hela. ¹⁸Pini nagahaga ndeni, Avayahudi yamonga va Kuasia vanitanganisaga mukhati ya luwungo lwa utakhaso mukhati ya hekalu, bila shipuga sha vanu wala fujo. ¹⁹Avanu ava vini yavapasa kiva pamwandi yakho isalisi na valogole shila shini vanasho kunyangu nda vana lujowo lolona. ²⁰Au avanu ava vavene na valogole likhosa lishi lini valyaga kunyangu pini nayima pamwandi ya barasa lya shiyahudi; ²¹isipokiva kwa ajili ya shinu shimo shini nashilogolaga kwa shauti pini nayamaga khayikhathi yanave, ni kwa sababu wa vini vafwile omwe mukinihiga. ²²Ufeliki akhandi ajovelwe unofu kihusu insila, ni wauahirisaga umukhutano. Wajovaga, "Ulisia ujemedari pini ambi iyinsa pansu kihuma Kuyerusalemu nukhahumya amaamusi sidi ya masitakha genyu." ²³Bahene wamujovaga uakida amulinde Upaulo, ili ave ni nafwasi na asikhavesaga akwali umunu yeyona wa kivakhana avayine kimutanjilisa wala kimujendela. ²⁴Baada ya nsiku kadhaa,

Ufeliki wawuyaga nu Drusila u udala wakwe mwini akhandi Muyahudi, wafilikhaga kumushemela Upaulo na wapulisaga kihuma kunyakwe ihabari sa lihuvi mukhati ya Kristo Yesu.²⁵ Ila Upaulo akhandi ilogola numwene kihusu ihaki, kiva ni shiasi nuuhigo wini wuyinsa, Ufeliki wapataga uwoga wajibugu, "luta kutali kwa salisi, ila nda nipate umuda khanji, nikhakushemela."²⁶ Umuda gugo, akhandi ihuvilila kija Upaulo angamupela ihela kwa hiyo wamushemelaga imara ya uvili walogolaga numwene.²⁷ Ila amakha gavili gini gashila, Uporkio Festo wavesaga liwali baada ya Feliki, ila Ufeliki akhandi isakula kuihejesa kwa Vayahudi, bahene wamulekhaga Upaulo pansi ya ulelelaji.

25

¹Bahene Ufesto pini wayinjalaga ku jimbo ilyo na baada ya nsiku sitatu walutaga kihuma Kukaisaria hadi Yerusalemu.

²Ukuhani mkhome wa Vayahudi mashuhuri valetaga amasitakha sisi ya Paulo kwa Festo, na valogolaga kwa ngufu kwa Festo.³ Na vumulombaga Ufesto ifadhili kushanya ya habari sa Paulo awese kumushemela Uyerusalemu ili vawese kumubuda munsila.⁴ Lakini Ufesto wajibugu kija Upaulo akhandi mfungwa Kukaisaria, na kija umwene yu wene akhatina huko nyangu.⁵ Wajovaga "Kwa hiyo, vala vini viwesa, viwesa kiluta huko nose. Nda kuna shinu shivi kwa muni uyu, mupaswa kumusitakha."⁶ Baada ya kikhala nsiku nane au kumi saidi, watinaga Kukaisaria. Nulusiku lwini lwafataga wakhalaga kushitengo sha uhigo na kujova Upaulo aletwe kunyakwe.⁷ Pini wafikhaga, Avayahudi kihuma Kuyerusalemu vayimaga kholela, Vahumya amasitakha minji masito gini vasikhawesise kugathibitisa.⁸ Upaulo waitetelaga na kija, 'Sio sisi ya litawa lya Vayahudi, sio kuhusu ihekalu, na sio kwa Kaisaria, nagaha amavi.'⁹ Lakini Ufesto wasakulaga kuihejesa kwa Vayahudi, na bahene wamujibu Upaulo na kija, 'Wuli, wusakula kiluta Kuyerusalemu na kihigwa none kihusu amajowo aga uko?'¹⁰ Upaulo wajovaga, 'niyima pamwandi ya shitengo sha uhigo sha Kaisaria pini nipaswa kihigwa. Nisivakhosele Avayahudi, ngaja owe shini umenye unofu.'¹¹ Nda nakhosela na nda nasenga shini shisifwaya infwa, nisikhana kifwa. Lakini nda amasitakha ganave sio shinu, kusina muni mwini iwesa kunikhabisi kunyanave. Nikimulomba Ukaisaria.¹² Baada ya Festo kilogola ni barasa wajibugu, " ukimulomba Ukaisaria; ukhaluta kwa Kaisaria."¹³ Baada ya nsiku kadhaa, umfalme Ugripa nu Bernike vafikhaga Kukaisaria kigaha iziara rasmi kwa Festo.¹⁴ Baada ya kikhala hapo kwa nsiku nyinji, Ufesto watwalaga ikesi ya Paulo kwa mfalme; Wajovaga, 'Umunu yumonga walekhagwa panu nu Feliki ngaja mfungwa.'¹⁵ Pini nikhandi Kuyerusalemu avamakuhani vakhome na vasehe va Shiyahudi valetaga amasitakha kihusu umuni uyu kunyangu, navene vaposaga kihusu uuhigo kunyakwe.¹⁶ Kwa ili one navajibugu kija sio desturi ya Varoma kimuhumya umuni kwa upendeleo badala yakwe, umusitakwa ipaswa kiva ni nafwasi ya kivajibu avasitakha vakwe na kuitetela sisi ya tuhuma iso.¹⁷ Ino, pini vayinsaga bahamo panu, nisikhawesise kihepelesha, lakini ulusiku lwini lwafwataga nakhalaga kushitengo sha uhigo na kijova umuni uyo ayinse mukhati.¹⁸ Pini avasitakhaji pini vayimaga na kumusitakha, nahivililaga kija kusina amasitakha mkhome gini galetilwe sisi yakwe.¹⁹ Badala yakwe, vakhandi na mabishano gamonga bahamo numwene kihusu idini yanave na kihusu Uyesu mwini akhandi afwile, lakini Upaulo idaya kija ali musima.²⁰ Nikhandi nifumbilwe inamna ya kifwatilisa iswala ili, na namuposaga nda ndawaluta Kuyerusalemu kihigwa kihusu amajowo aga.²¹ Lakini Upaulo pini washemelwagwa avishwe pansi ya ulusi kwa ajili ya ulamulaji wa Mfalme, nalamulaga avishwe hata pini nikhamutwala kwa Kaisaria.²² Ugripa walogolaga nu Festo. "nda nadobokha khanji kumupulisa umuni uyu." "Festo, wajovaga," pamulawu ukhamupulisa."²³ Bahene umulawu njine, Ugripa nu Bernike vafikhaga ni nyungo nyinji; vafikhaga kuukumbi wa maafisa va shijeshi, na vanu vini vamanyshe ava mji. Nu Festo pini wahumyaga iamri, Upaulo waletwaga kunyanave.²⁴ Ufesto wajovaga, "Mfalme Agripa, na vanu wona vini vali panu bahamo nose, mukimwaga umuni uyu; ijumuiya yona ya Vayahudi huko Kuyerusalemu na panu khanji vasakula nivashauri, na vene vatovaga ilyowe kunyangu kija asikhakhalaga.²⁵ Nawonaga kija tisikhasenjile lyolyona lini lifwaya infwa; lakini kwa kiva wamushemela Umfalme. nalamulaga kumutwala kunyakwe.²⁶ Lakini nisina ishinu sha pavalafu sha kiyandikha kwa Mfalme. Kwa sababu iyi, namuleta kunyakho, hasa kunyakho owe, Mfalme Agripa, ili nipate kiva ni shinu sha kiyandikha kihusu ikesi.²⁷ kwa kiva niwona yisina maana kumutwala mfungwa na bila kiwonensa amasitakha gini gakimuhusu.

26

¹Bahene, Ugripa wamujovelaga Upaulo ' Waluhusiwa kiyitetela. 'Bahene Upaulo wagolosaga iliwokho lyakwe waitetelaga ndeni.² Nikiwona umunya ushendefu, Mfalme Agripa, ili kisekha ikhesi yangu pamwandi yakho ineng'ana sisi ya masitakha gona ga Vayahudi.³ Hasa, kwa kiva owe uli mtaamu wa desturi sa Vayahudi na maswali. Ino nilomba unipulise kwa ufumilifu. Kweli, Avayahudi wona vamenye shini nakhalaga kihuma uudimi wangu ku taifa lyangu huko Kuyerusalemu.⁴ Vanimenye kihuma pamwaandi na vipaswa kuyitikha kija nakhalaga ngaja Mfaliso, ishebu ilinya msimamo mukhali ku dini yesu.⁵ Isalisi niyimile panu nihijwe kwa kiva one nalolelaga iahadi yini Unguluvi wagahaga na vawihesu vesu.⁶ Iyi ya ahadi yini amakhabila kumi na gavili gihuvilila kiposhela nda ambi vakimwabudu Unguluvi kwa bidii ishilo ni minsi. Ni kwa ajili ya huvililo ili, umfalme Agripa, kija Avayahudi vakunisitakha.⁷ Kwanshi yeyona kunyenyu ihiva ni ajabu kija Unguluvi ifufula vini vafwile?⁸ Uluhavi lumonga nahivililaga yune kija nagaha amajowo minji sisi ya litawa lya Yesu wa Nasareti.⁹ Nagahaga aga Kuyerusalemu; Navapinyaga avaamini vinji kugelesha, na nikhandi na mamulakha kihuma kwa vakhome va makuhani kigaha ndeno; na pini akhandi vibudwa, natovaga ikura kunyanave.¹⁰ Mara nyinji navatovaga kumasinagogi gona na najesaga kivagaha valikhane ilihuvi lyanave. Nikhandi ni hasira sana kunyanave na navadagaga hata kunyiii sa uhensa.¹¹ Pini nikhandi nigaha aga, nalutaga Kudameski, kuno nina mamulakha na malajiso kihuma kwa makuhani vakhome,¹² pini nikhandi munsila paminsi, Mfalme, nagwagaga

umwanga kihuma kushanya gukhandi mukhali kishila lijuva na gwang'alaga kitipilima one na vanu vini vakhandi vishula bahamo none.¹⁴Ose wona pini tagwisaga pansi, napulikha ishanti yilogola none yija kwa lugha ya Shiebrania: 'Sauli, Sauli! kwanshi ukinilafya? Ni wumu kunyakho kuutova ilitekhe umchokoo.¹⁵Bahene najovaga, 'Owe yu nani, Mtwa?' Umtwa wajibu, 'One yu Yesu mwini ukinilafya.¹⁶Ino yinukha uyime kwa magulu gakhoo; kwa kiva kwa khusudi ili one nawonekha kunyakho, nakubagula kiva mtumishi nu shahidi kihusu amajowo gini umenye kihusu one isalisi na majowo gini ambi nikikuwonensa panyuma;¹⁷na Nisikukuluse kihuma kwa vanu na vanu va Mataifa pini nikikufilikha,¹⁸kidamula ameho ganave na kivahumya kunshisi kiluta kumwanga na kihuma kungufu sa shetani vamusetushile Unguluvi; ili vapate kiposhela kihuma kwa Nguluvi umusamaha gwa sambu nu uuhalo wini navapela vala vini navabagula kwa lihuvi lini lili kunyangu.¹⁹Ino, mfalme Agripa, nisikhawesise kilekha amaono ga kushanya,²⁰lakini, kwa vala vini vali Kudameski tangusina, na bahene Kuyerusalemu ninyi yona ya Yudea, na khanji kwa vanu vamataifa agani, nahubirigi kija vatubu na kumusetushila Unguluvi, vassenje amaendo gini gifwaya itoba.²¹Kwa sababu iyo Avayahudi vanikhataga muhekalu, vajesaga kunibuda.²²Unguluvi wanitanga mpakha isalisi, ino niyima na kishuhudila kwa vanu va kawaida na kwa vala vakhome kihusu gala gini avakuvamalago nu Uusa vajovaga gakhapolela na sio finji;²³kija Ukristo lasima akhalava na akhava wa kwansa kifufukha kihuma kwa vini vafwile na kitngasa umwanga kwa Vayahudi na vanu va mataifa.²⁴Upaulo pini wamalaga kuitetela, Ufesto walogolaga kwa shanti khome, 'Paulo, owe uli muyasu! amasomo gakhoo gakhaga kiva muyasu.²⁵Lakini Upaulo waja, One nisili muyasu, mheshimiwa Festo; lakini kwa ukhangafu nilogola amajowo ga ukhangafu utupu.²⁶Kwa kiva umfalme amenye kihusu amajowo aga; na ndeno nilogola kwa uhuru kunyakwe, kwa kiva nina uhakika kija kusina lyolyona lini lifihlwe kunyakwe; kwa kiva ili lisilogwelwe palubali.²⁷Wuli, wuyamini avakuvamalago, Mfalme Agripa? nimenye kija wuyamini.²⁸Uagripa wamujovelaga Upaulo, 'Kwa muda mfupi wuwesa kunishewishi one na kunigaha kiva Mkristo?²⁹Upaulo waja, "Nikimulomba Unguluvi kija, kwa muda mfupi au mkhome, sio owe tu, ila wona vini vakinipulikha ineg'ana, vave ngaja one, lakini bila aga amanyororo ga geresi."³⁰Bahene umfalme wayimaga, nu liwali, nu Bernike khanji, na vala vini vakhandi vakhele bahamo nawo,³¹pini vawukhaga kuukumbi, valogolelaga vene kwa vene na kija, 'Umunu uyu asifwaywa infwa wala shifungo.³²Uagripa wamujovelaga Ufesto, "Umunu uyu nda wawesa kivikha huru nda ndaasadumula urufani kwa Kaisari."

27

¹Pini yalamulwagwa kija titakiva kishula kwa malenga kiluta kuitalia, vamukhabisigi Upaulo na vafungwa avansi kwa afisa yumo wa jeshi lya Shiroma mwini washemelwagwa Julio, wa Shikhosi sha Agustani.²Tatanaga ishipugo kihuma Kuadramitamu, yini yikhandi yishula mwambwa ya mwani ya Kuasia. Bahene tatinjilaga mu bahari. Uaristaka kihuma Kuthesalanike ya Kumakedonia walutaga bahamo nose.³Ulusiku lwini lwafwataga tayimaga kunyii ya Sidoni, pini Ujulio wamusenjelaga Upaulo kwa ukhalibiso na wamuyitikhaga kiluta kwa marafiki vakwe kiposhela ukhalibiso wanave.⁴Kihuma apo talutaga kubahari tashulaga kipilima ishisiwa sha Kirpo shini shikhandi shisivile ilipepo, kwa kiva ilipepo likhandi likititova.⁵Baada ya kiva tashula kumalenga gini gali kholela ni Kilikia ni Pamfilia, tayinsaga Kumira, imji gwa Lisia.⁶Pala yula uafisa wa jeshi lya Shiroma, washagaga ishipugo kihuma Kualexandria shini shikhandi shishula kiluta kuitalia. Watitansaga mukhati yakwe.⁷Baada ya kiva tashula pole pole kwa nsiku nyinji na bahene tavesaga tafikha kwa taabu kholela nakukinidas, ilipepo lisikhatiyitise khanji kiluta insila iyo, bahene tashulaga mumbalamo ya mumepepo gwa Krete tikilisivila ilipepo, kholela ni Salmone.⁸Tashulaga mwambwa ya mwani kwa wumu, mpakha tafikhaga amahala pini pishemelwa Fari Haveni yini yilikholela nu mji gwa Lasi.⁹Tikhandi titolile umuda mukhome mandu, numuda gwa mufungo gwa Shiyahudi gukhandi gushilile, na ino yikhandi ni hatari kiyendeleva kishula. Bahene Upaulo watijovaga,¹⁰na kija, "Vagosi, nikilwagwa ulushulo lwini tisakula tilutole lukhava na matatiso ni hasara nyinji, siyo tu ya masigi nishipugo, lakini khanji ya maisha gesu."¹¹Lakini uafisa wa jeshi lya Shiroma wamupulisaga mandu umtwa wakwe na umunya shipugo, kuliko amajowo gala gini galogolwa nu Paulo.¹²Kwa kiva ibandari yisikhali sehemu mefu kikhalu uluhavi lwa mepo, avalongosa ishipugo vashaurigi kishula kihuma pala, ili kwa namna yeyona nda tiwese kugufishila umji gwa Foinike, tikhale pala pini kuna mepo. Foinike yi bandari huko Kukrete, na yilolela kukhaskazini kunena na kukusini kunena.¹³Ilipepo lya kusini pini lyayansaga kipuga polepole, avalongosa shipugo vahivaga vapata shila shini vavisakula. Vakulaga inanga na kishula mumbalamo sa Krete kholela ni pwani.¹⁴Lakini baada ya muda mfupi ilipepo likhali, wini washemelwagwa Wa khasikhazini kunena, wayansaga kititova kihuma mwambwa ya shisiwa.¹⁵Pini ishipugo shafunwagwa na kipotwa kishindana nilipepo, tayitikhana gini hali iyo, tasafiliswagwa nawo.¹⁶Tasijilaga kishilila lula ulubali lwini lukhandi lukilikinga ilipepo lya shisiwa shini shishemelwa Kauda; na kwa malawo mandu tawesaga kushikulusa ishipugo.¹⁷Baada ya kiva vashikweha, vatumilaga ingalawo kushipinya ishipugo. Vatilaga kija nda tawesa kiluta ilieneo lya luhankha lwinji lya Syiti, bahene vayasaga inanga na vayendeswagwa mulubalibali.¹⁸Tatowagwa kwa ngufu mandu ni dhoruba, bahene ulusiku lwini lwafwataga avayendesha shipugo vayansaga kitaga amasigo kihuma mushipugo.¹⁹Ulusiku lwa utatu, avayendesha shipugo vayansaga kigahumya amalenga kwa mokho ganave vavene.²⁰Pini ilijuva ni nondwe sisikhatimulishilile kwa lusiku lunji, bado isoruba khome yatitovaga, na mavililo kija ndatakulusiwa gawukhaga.²¹Baada ya kiva taluta umuda mukhome bila shakilya, hapo Upaulo wayimaga pakhati ya vayendesha shipugo wajova,²²Vagosi, nda mwapaswa mupulise, na nda tisakula ishipugo kihuma Kukrete, ili kipata amasara aga ni hasara.²³Na isalisi nikivafaraji muyipele inumbula, kwa kiva kusikhava uuyago ya maishaa kunyesu, isipokiva hasara ya shipugo tu.²⁴Kwa kiva ulusiku lwini lwashila umalaikha wa Nguluvi, mwini uyo Unguluvi one ni wakunyakwe, na mwini nikimwabudu khanji - umalaikha wakwe wayimaga palubali lwangu²⁵na kija, "Usikhatilaga Paulo. Lasima uyime

pamwandi ya Kaisaria, na lelela, Unguluvi ku unofu wakwe wakupela ava wona vini vishula bahamo nowe.²⁵ Ino, vagosi, yipeli inumbula, kwa kiva nikimuyamini Unguluvi, kija ambi yiva ngaja shini najovelwa.²⁶ Lakini lasima tilemale kwa kitowa ku baasi ya fisiwa.²⁷ Pini shafikhaga ishilo sha kumi na nane, pini tikhandi tiyendeswa kula na kula ku bahari ya Adratik, ngaja shilo sha manane ndeni, avayendesaji vahivaga kija vahejela inyii nyumu.²⁸ Vatumilaga ulukholo kipima uutali wa malenga na vapataga mita thesathini na sita, baada ya muda mufupi vapimaga vapata mita ishirini na saba.²⁹ Vatilaga kija tingawesa kipama amiamba, bahene vaysaga inanga sitai kihuma ku sehemu sa kivishila inanga na valombaga kijaisubuhi yiyinse nyangu.³⁰ Vala avayeendesaji vakhandi visakula inamna ya kishilekha shila ishipugo na vafiyinsaga mumalenga ifipugo fidodo fidodo fya kukulusisa amaisha, na vaigahaga kija vitaga inanga kihuma isehemu ya pamwandi ya shipugo.³¹ Lakini Upaulo wamujovela yula umusulukhali wa jeshi ya Shiroma na vala avasulukhali, "Musiwesa kikulusa ila ava avanu visigala mushipugo".³² Bahene vala avasulukhali vadumulaga ingalawo sa shila ishipugo na kushilekha shitolwe na malenga.³³ Pini umwanga gwa subuhi gukhandi gupola, Upaulo wavalombaga wona angalau valye kidogo. Wajovaga, "Ulu ni lusiku lwa kumi na nane muhepelesa bila kilya, musilile shinu."³⁴ Ino nikivalomba mutole ishakilya kidogo, kwa sababu iyi ni kwa ajili ya kikhala kwenyu; na kusina hata uyele wumo wa matwe genyu wini wukhayaga.³⁵ Pini wamalaga kilogola ago, watolaga umukhate wamuhonjesaga Unguluvi pamwandi ya meho ga shila munu. Bahene waumenyaga umukhate wayansa kilya.³⁶ Bahene wona vapelwagwa inumbula na vene vatolaga ishakilya.³⁷ Tikhandi vanu 276 mukhati ya shipugo.³⁸ Pini wamalaga kilya kwakukwilana, vagahaga ishipugo skiva shipefu kwa kitaga ingano mukhati ya bahari.³⁹ Isipokiva paminsi, vasikhaimanyile inyii nyumu, lakini vayagaga inyii yini yiyumile yini yiyinjile mumalenga yini yikhanda nuluhankha lwinji. vajovanaga nda vangawesa kushiyendesha ishipugo kiluta apo.⁴⁰ Bahene vasededevsaga inanga vasilekhaga mubahari. Uluhavi lulo vasededevsaga ingalawo sa nanga na vaiyinulaga isehemu ya pamwandi kiluta kulipepo, bahene valutaga kusehemu iyo ya lukhankha lwinji.⁴¹ Lakini vayinsaga amahala pini amikhondo gavili gamalenga gitangana, ni shipugo shalutaga paluhankha. Na yila isehemu ya pamwandi ya shipugo yakwamaga pala na yisikhawesise kipola, lakini isehemu ya pamwandi ya shipugo yayansaga kidenyekha kwa sababu ya ukhali wa mawimbi.⁴² Umupango gwa vala avasulukhali gukhandi ni kuvabuda avafungwa, ili kija kusina mwini nda wayojela na kisiga.⁴³ Lakini yula umusulukhali wa jeshi lya Shiroma wasakulaga kimukulusa Upaulo, ino wauyimyaga umupango gwanave; na vagajovelaga vala vini viwesa kiyojela, vagulushe kihuma mushipugo tangusina na valute inyii nyumu.⁴⁴ Bahene avagosi avanji ambi vifwata, avamonga pashanya ya fipande fya mbawo na vamonga kufinu ifinji kihuma mushipugo. Kwa nsila iyi yamanyikhaga kija wona ambi vifikha salama inyii nyumu.

28

¹Pini tafiswagwa salama, tamanyaga kija ishisiwa shishemelwa Malta.² Avanu avakhaya va pala siyo kija tu vatipelaga uukhalibiso wa khawaida, ila vavesaga umoto na kitikhalibisa wona, kwa sababu ya nonya ni mepo yini yikhanda yiyendelelela.³ Lakini Upaulo pini akhandi akungeniye umusigo gwa nyanjala na kuguvikha pamoto, akhayokha akhanang'ana akhanya sumu khapolaga ku sila inyanjala kwa sababu ya lila ijoto, na khaipiliomyaga kuliwokho lyakwe.⁴ Avanu avakhaya va pala pini vamwagaga umunyama ibembela kihuma kuliwokho lyakwe, ajovanaga vene kwa vene, "Umunu uyu kweli mubudaji mwini wasiga kubahari, lakini ihaki yisikimuyitikha kiva musima."⁵ Lakini umwene wamutajilaga uyo umunyama ku moto na asikhapetw amasara gogona.⁶ Avene vamuhepelesaga afimbe kwa homa au agwe ghafla na kifwa. Lakini baada ya kumulolela kwa muda mukhome na kiwona kija kusina ulujowo lwini sio lwa khawaida kunyakwe, vasetusaga amahiva ganave na kija akhandi nguluvi.⁷ Basi amahala pala kholela pakhandi ni nyii yini yikhanda mali ya mukhome wa shisiwa, umunu mwini ishemelwa Pablio. Watikhalibisaga na kitiposhela kwa nsiku sitatu.⁸ Yapoelaga kija uwihe wa Pablio wakhatagwa ni homa nuutamu wa kihara. Nu Paulo pini wamulutilaga, walombaga, wavikhaga amokho kushanya yakwe, ni kimuponesa.⁹ Baada ya ili kipolela, avanu avanji pala pashisiwa vini akhandi vatamu khanji valutaga na kiponesewa.¹⁰ Avanu vatiheshimugu kwa lishima linji. Pini tikhandi tikiiyandala kishula, vatipelaga fila fini tasakulaga.¹¹ Baada ya mesi gatatu, tashulaga mukhati ya shipugo sha Iskanda shini shikhandi shitovilwe imepo hapo pashisiwa, shini avafiongosi vakwe vakhandi avanyalukholo vavili mapasa.¹² Baada ya kiva tatula pa nyii ya Sirakusa, takhalaga pala nsiku sitatu.¹³ Kihuma pala tashulaga tafikhaga kunyii ya Regio. Baada ya lusiku lumo ilipepo lya kusini lyapoelaga ghafla, na baada ya nsiku sivili tafikhaga kunyii ya Putoli.¹⁴ Huko tavagaga baasi ya vanyalukholo na vatikhalibisaga kikhala nawo kwa nsiku saba. Kwa nsila iyi tayinsaga Kurumi.¹⁵ Kihuma kula vala avanyalukholo, baada ya kiva vapulikha ihabari sesu, vayinsaga kitiposhela huko ilisokho lya Apias ni Hotel sitatu. Upaulo pini wavagag avanyalukholo wamuhonjesaga Unguluvi waipelaga uukhangafu.¹⁶ Pini tayinjlaga Kuroma, Upaulo waluhusiwigwa kikhala mwene duguli bahamo numusulukhali mwini akhandi akimulinda.¹⁷ Basi yikhanda baada ya nsiku sitatu Upaulo wavashemelaga bahamo vala avagosi vini vakhandi fiongosi khati ya Vayahudi. Pini vayinsaga bahamo, wajovaga kunyanave, "Vanyalukholo, bahamo na kija nisasenga ilikhosa lyolyona kwa vanu ava au kigaha shinyume nitaratibu sa wavihesu vesu vini vatilongolaga, nahumyagwa ngaja mfungwa kihuma Kuyerusalemu hadi kumokho ga Valumi.¹⁸ Baada ya kuniposa, vadobokhaga kinilekha huru, kwa kiva gukhandi kusina sababu kunyangu one ya kifwaya iasabu ya kifwa."¹⁹ Lakini vala Avayahudi pini valogolaga shinyume sha shini vakhandi visakula avene, nalasimikhaga kikhata urufaa kwa Kaisaria, japokiva yisikhanda ngaja nileta amasitakha ku taifa lyangu.²⁰ Kwa sababu ya kikhata kunyangu urufaa, ino, nalombaga kivaga na kilogola nomwe. Ni kwa sababu ya shila shini uisraeli ana ukhangafu kwa isho, nipinyilwe nishifungo ishi.²¹ Bahene vamujovalaga, "Tisinajelaje kiposhela ibarura ihuma Kuyudea

kikuhusu owe, wala kusina umunyalukholo mwini wayinsa na kihumya itaarifa au kilogola ulujowo lolona luvi kihusu owe. ²²Lakini tisakula kipulikha kihuma kunyakho wuhiva nshi kihusu ishi ishipuga sha vanu ava, kwa kiva yimanyikha kunyesu kija shilogola shinyume shila mahala." ²³Pini vakhandi vabagwile ulusiku kwa ajili yakwe, avanu vinji mandu vamuyinsilaga amahala pini akhandi ikhala. Walogolaga lula ulujowo kunyanave na kishuhudila kihusu uufalme wa Nguluvi. Wajesaga kivashawishi kihusu Uyesu, kwa namna sona sivili kihuma ku sheriya sa Musa na kihuma kwa vakuvamalago, kuyansisa asubuhi mpakha jioni. ²⁴Vamonga vanave vashawishikhaga kihusu amajowo gala gini galogolwa, kuno avamonga vasikhayaminile. ²⁵Pini vapotwagwa kiyitikhana vene kwa vene, vawukhaga baada ya Paulo kililogola ijambo ili limo, "Uroho Mtakhatifu wajovaga unofu kishilila uisaya mukuvamalago kwa vawihenyu venyu. ²⁶Wajovaga, 'Luta kwa vanu ava ujove, "Kwa makutu genyu mukhapulikha, lakini musikhayelewa; Na kwa meho genyu mukhalolela lakini musikhamanya. ²⁷Kwa ajili ya numbula sa vanu ava sava mbofu, amakutu ganave gapulikha kwa tabu, vagubishwe ameho ganave; ili kija vasikhayinsaga kimanya kwa meho ganave, na kipulikha kwa makutu ganave, na kielewa kwa numbula sanave, na kisetukha khanji, na nda nisavaponesu." ²⁸Ino, mupaswa kimanya kija uwu ukulusaji wa Nguluvi wavatalwa kwa vanu va Mataifa, na vakhapulisa." (Fwatilisa: Umusholela ugu ²⁹"Pini akhandi alogwele amajowo aga, avayahudi vawukhaga, kuno vali na mashindano makhamo kunyanave," gukusina munakala nofu sa pakhalala). ³⁰Upaulo wakhalaga ku khaya yakwe ya kipanga kwa makha gona gavili, na wavakhalibisaga wona vini vayinsaga kunyakwe. ³¹Akhandi ihubiri uufalme wa Nguluvi na akhandi akivafundisa amajowo kihusu Umtwa Uyesu Kristo kwa ukhangafu wona. Kusina mwini wamusivilaga.